

Çal İlçesi

Bağ Yolu Kültür Rotası

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#**MİLLİ
TEKNOLOJİ
HAMLESİ**

Çal İlçesi

Bağ Yolu Kültür Rotası

2024
MART

İÇİNDEKİLER

1.	YÖNETİCİ ÖZETİ	4
2.	ÇALIŞMANIN METADOLOJİSİ	5
2.1.	Amaç ve Kapsam.....	5
2.2.	Çalışmanın Yöntemi	5
3.	ÇAL KÜLTÜR ROTASI.....	7
3.1.	Kültür Rotası-1.....	8
3.2.	Kültür Rotası-2.....	21
4.	ROTA PLANLAMASI	28
4.1.	Çal Kültür Rotası-1 Planlaması	28
4.2.	Çal Kültür Rotası-2 Planlaması	29
4.3.	Rota Sınıflandırması	30
4.4.	Çal İlçesi Yürüyüş ve Bisiklet Rotaları	35
5.	ÇAL YÜRÜYÜŞ ROTALARI	39
5.1.	0-5 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar	41
5.2.	11-25 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar	45
6.	ÇAL BİSİKLET ROTALARI	48
6.1.	0-5 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar	50
6.2.	6-10 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar	51
6.3.	11-25 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar	52
6.4.	25-50 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar	53
6.5.	51-100 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar	54
7.	QR KOD	56
8.	UYGULAMALAR	57
9.	TURİZM DESTİNASYONU BİLİNİRLİĞİ.....	58
10.	EKLER	59
11.	KAYNAKÇA	60

TABLolar

Tablo 1: Rota Sınıflandırması	30
Tablo 2: Çal İlçesi Belirlenen Rotalar	35
Tablo 3: Çal İlçesi Belirlenen Rotaların Uzunluklarına Göre Sınıflandırılması	36
Tablo 4: Çal İlçesi Belirlenen Rotaların Yüksekliklerine Göre Sınıflandırılması	38

ŞEKİLLER

Şekil 1: Danışma Merkezi	8
Şekil 2: Küp Şarapçılık Fotoğrafları	10
Şekil 3: Mahmutgazi Türbesi	11
Şekil 4: Sudan Koyun Geçirme Etkinliği	12
Şekil 5: Ekşi Höyük	13
Şekil 6: Tozlukara Köprüsü	14
Şekil 7: Deri Atölyesi Ürünleri	15
Şekil 8: Dokuma Atölyesi	16
Şekil 9: Hançalar Köprüsü	17
Şekil 10: Kayı Pazarı Camii Minaresi	18
Şekil 11: Kısık Kanyonu	19
Şekil 12: Kadın Kooperatifi Ürün Görselleri	20
Şekil 13: Lermenos Şarapçılık Üzüm Bağı	21
Şekil 14: Sakızcılar Asmaaltı Şelalesi (Ağlayan Kaya)	22
Şekil 15: Keçe Atölyesi	23
Şekil 16: Erdel Şarapçılık Üzüm Bağı	24
Şekil 17: Kuzubağ Şarapçılık	24
Şekil 18: Dionysopolis Antik Kenti	25
Şekil 19: Sepet Atölyesi	25
Şekil 20: Bahadınlar Çınar Ağacı	26
Şekil 21: Apollon Lairbenos Tapınağı	27
Şekil 22: Çal Kültür Rotası-1 Rota Planlaması	28
Şekil 23: Çal Kültür Rotası-2 Rota Planlaması	29
Şekil 24: Çal Bağ Yolu Kültür Rota Haritası	31
Şekil 25: Tarih ve Kültür Rota Haritası	32
Şekil 26: Yöresel El Sanatları ve Tarihi Miras Rota Haritası	33
Şekil 27: Doğa ve Macera Rota Haritası	34
Şekil 28: Çal İlçesi Yürüyüş Rotaları Haritası	40
Şekil 29: 0-5 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar	41
Şekil 30: Y1- Danışma Merkezi-Kent Ormanı Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği	41
Şekil 31: Y2-Kadın Kooperatifi-Kumral Mesire Alanı Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği	42

Şekil 32: Y3-Yukarıseyit Köyü Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği	42
Şekil 33: Y4-Kısık Kanyon Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği	43
Şekil 34: 6-10 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar	43
Şekil 35: Y5-Kısık Kanyon Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği	44
Şekil 36: Y6-Apollon Tapınağı-Çakırlar Köyü Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği	44
Şekil 37: Y7-Kaplanlar Göleti-Çökelez Dağı Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği	45
Şekil 38: 11-25 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar	45
Şekil 39: Y8-Çakırlar Köyü-Hançalar Köprüsü Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği.....	46
Şekil 40: Y9-Çakırlar Köyü-Menderes Yolu-Kumral Mesire Alanı Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği	46
Şekil 41: Y10-Kocaköy Rotası Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği	47
Şekil 42: Y11-Menderes Yolu-Aşağıseyit Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği.....	47
Şekil 43: Y12-İsabey-Çökelez Dağı-Yukarıseyit Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği	48
Şekil 44: Çal İlçesi Bisiklet Rotaları Haritası	49
Şekil 45: B1-Kısık Kanyon Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği	50
Şekil 46: B2-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği.....	50
Şekil 47: B3-Yukarıseyit Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği	51
Şekil 48: B4-Şapçılar-Kısık Kanyon Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği.....	51
Şekil 49: B5-Danışma Merkezi-Ağlayan Kaya Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği	52
Şekil 50: B6-Kadın Kooperatifi-Süller Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği	52
Şekil 51: B7-Çalçakırlar-Kumral-Menderes Yolu Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği	53
Şekil 52: B8-Danışma Merkezi-Apollon Tapınağı Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği	53
Şekil 53: B9-Danışma Merkezi-Tozlukara Köprüsü Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği	54
Şekil 54: B10-Çökelez Yamaç Paraşütü-Apollon Tapınağı Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği.....	54
Şekil 55: B11-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği.....	55
Şekil 56: B12-Menderes Vadi-Ağlayan Kaya Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği.....	55
Şekil 57: Çal Kültür Rotası-1 QR Kod.....	57
Şekil 58: Çal Kültür Rotası-2 QR Kod.....	57

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Çal, Türkiye'nin batısındaki Ege bölgesinde Denizli'nin kuzey doğusunda öne çıkan bir ilçedir. Doğal güzellikleri, kültürel zenginlikleri ve üzüm yetiştiriciliğiyle belde, ziyaretçilerine eşsiz bir deneyim sunmaktadır. İlçede, tarihi ve doğal yapılar korunarak günümüze kadar gelmiştir.

Çal, zengin biyolojik çeşitliliğe sahip doğal yaşam alanlarına sahiptir. Bölgeyi çevreleyen dağlar ve vadiler yabani hayvanlara barınak sağlayan bir ekosistem sağlamaktadır. İlçeye gelen ziyaretçiler ilçenin orman alanlarında doğa yürüyüşleri yapabilmektedirler.

Çal, derin bir tarihe ve kültürel mirasa sahiptir. Antik çağlardan günümüze uzanan tarih, ilçenin sokaklarında ve dokusunda hâlâ hissedilmektedir. Çal'ın tarihi ve mimari eserleri ziyaretçilere geçmişe bir yolculuk sunmaktadır. Ayrıca geleneksel el sanatları projeleri ve yerel festivaller de ilçenin kültürel dokusunu zenginleştirmektedir.

İlçe başta üzüm ve zeytin olmak üzere çeşitli tarım ürünleri yetiştirilmekte ve verimli tarım arazileri bulunmaktadır. Çal ilçesi doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel mirası nedeniyle Türkiye turizm haritasında özel bir yere sahiptir. İlçeye gelen ziyaretçiler bu eşsiz bölgede dinlenme, keşfetme ve unutulmaz bir tatil geçirme imkânı bulabilmektedirler.

Bu çerçevede hazırlanan bu proje, Çal ilçesinin turizm çeşitliliğini ve rekabet gücünü arttırmayı hedeflemektedir. İlçede doğal ve kültürel turizmin tanınmasına alternatif bir alan sunmayı amaçlamaktadır. Bu projeye, sürdürülebilir turizm anlayışıyla bölgenin imajının olumlu yönde güçlenmesi ve yerli ile yabancı ziyaretçilerin ilçeye ilgisinin artması hedeflenmektedir. Bu sayede, turizmin yıl boyunca devam etmesi ve bölgenin turizm potansiyelinin daha geniş kitlelere ulaşması sağlanacaktır.

DETA Danışmanlık

2. ÇALIŞMANIN METADOLOJİSİ

2.1. Amaç ve Kapsam

“Yürüyüş ve Bisiklet Parkurları Belirleme ve Haritalama Çalışmaları”, Güney Ege Kalkınma Ajansı’nın 2023 yılı Teknik Destek Programı kapsamında desteklenmiş olup Çal Kaymakamlığı ile DETA Danışmanlık tarafından hazırlanmıştır.

Hazırlanan bu çalışmada; ilçede doğal ve kültürel turizmin tanınmasına alternatif bir alan sunmayı amaçlamaktadır. Bu projeye, sürdürülebilir turizm anlayışıyla bölgenin imajının olumlu yönde güçlenmesi ve yerli ile yabancı ziyaretçilerin ilçeye ilgisinin artması hedeflenmektedir.

2.2. Çalışmanın Yöntemi

Proje Ön Hazırlık Çalışmaları

Projenin hazırlanma sürecinde; proje yararlanıcısı Çal Kaymakamlığı yetkilileri ile yüz yüze ve çevrimiçi görüşmeler gerçekleştirilmiş, çalışmanın arka planı, projenin aşamaları ve projeden beklentiler ile belirlenen hedefler hakkında değerlendirmeleri alınmıştır.

Mevcut Durum Analizi ve Saha Çalışmaları

Proje kapsamında ilçenin mevcut tarihi ve turistik yerlerin yerinde incelenmesi adına Deta Danışmanlık uzmanı Ahmet Benek tarafından 08-09 Şubat 2024 tarihinde saha ziyareti gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen saha ziyaretinde gerek projeden beklentilerin üzerinden geçilmesi gerekse de gezilecek noktaların belirlenmesi hususunda Çal Kaymakamı Mert Çanga, Çal Belediye Başkanı Fethi Akcan, Denizli İl Kültür ve Turizm Müdürü Turhan Veli Akyol, Denizli İl Kültür ve Turizm Müdür Yardımcısı Hayrullah Akgün ve Çal İlçe Halk Eğitim Merkezi Müdürü Mehmet Denizli ile toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantıda kurum yetkililerine gerçekleştirilecek çalışma hakkında bilgi verilmiş, saha çalışmasının programı aktarılmış ve tarihi ve turistik noktalar hakkında değerlendirmeleri alınmıştır. Gerçekleştirilen toplantı sonrası rotaların oluşturulması için belirlenen noktalar yerinde incelemiş olup, noktalar ile ilgili notlar ve fotoğraflar alınmıştır. Proje kapsamında gezilen noktalar ise şöyledir;

- Konfeksiyon Atölyesi
- Kesim Atölyesi
- Çal Kadın Kooperatifi
- Kayıpazarı Camii Minaresi
- Deri Atölyesi
- Dokuma Atölyesi
- Hançalar Köprüsü
- Kuzubağ Şarapçılık
- Sepet Atölyesi
- Tarihi Çınar Ağacı
- Erdel Şarapçılık
- Mahmut Gazi Türbesi
- Küp Şarapçılık
- Ekşi Höyük
- Tozlukara Köprüsü
- Sudan Koyun Geçirme Noktası
- Apollon Lairbenos Tapınağı
- Dionisopolis Antik Kenti
- Keçe Atölyesi
- Ağlayan Kaya (Asmaaltı Şelalesi)
- Çakırlar Taş Evler
- Kent Ormanı

İki günlük saha ziyareti kapsamında 24 nokta gezilmiş olup yaklaşık olarak 200 kilometre mesafe katedilmiştir.

Raporlama Çalışmaları

Raporun hazırlanması sürecinde, çalışmalar masa başı ve sahada olmak üzere iki ayrı alanda yürütülmüştür. Mevcut durum analizlerinin yapılmasının ardından literatür çalışmaları derinleştirilmiş, örnek çalışmalar incelenmiş ve projelendirme kapsamında yapılan değerlendirmeler rapor haline getirilmiştir. Elde edilen mevcut durum analizi çalışmaları ile akademik araştırmalardan elde edilen bilgiler sentezlenerek rota çalışmaları için proje içeriğinin hazırlanmasında kullanılmıştır.

Kültür rotası kavramını tanımlama çalışmaları ilk olarak, Kültürel Mirasımızın Bir Parçası Olarak Kültürel Rotalar toplantısında gerçekleştirmiştir. Toplantıda kültür rotası kavramı yerine miras rotası kavramı kullanılmıştır. Miras rotası, zamanda ve mekânda belirlenen bir rota boyunca, insanların etkileşimlerini

yansıtan, bölge veya ülkeler arası çok yönlü bir iletişim ve değişimden önemini alan unsurların bileşimi olarak tanımlanmıştır. Kültür rotasının daha kapsamlı tanımı Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) tarafından 2008 yılında yayımlanan Kültür Rotaları Tüzüğü'nde yapılmıştır. *Kara, su veya başka bir ortamda bulunup fiziksel olarak tanımlanabilen ve aynı zamanda kendine özgü çekiciliklere ve tarihi özelliğe sahip olan, insan etkileşimleri sonucu oluşmuş, önemli zaman süreçleri boyunca insanlar, ülkeler, bölgeler ve hatta kıtalar arasındaki çok boyutlu ve sürekli mal, fikir ve bilginin karşılıklı hareketini ve değişimini halen yansıtan, bu süreci ilişkide bulunduğu somut ve somut olmayan kültürel miraslara yansıtıp karşılıklı etkileşim sağlayan, tarihsel bağlantıları ve varlığı ile ilişkili kültürel özellikleri hareketli bir sistemle bütünleştiren bir çeşit iletişim rotasıdır.* Bu tanım uluslararası geçerliliği olan bir niteliğe sahiptir (Öztürk, Işınkaralar, Yılmaz, & İhtiyar, 2020).

Türkiye'de planlanmış ilk rota 1999 yılından bu yana kullanılan Likya Yolu'dur. Fethiye'den Antalya'ya ulaşan güzergâh, tüm Teke Yarımadası kıyılarını izlerken, Likya Uygarlığının günümüze ulaşmış kentlerine ve tekil izlerine de uğramaktadır. Likya Yolu'nun ardından St. Paul Yolu, Kaçkar Rotaları gibi çalışmalar devam etmiştir. 2012 yılında ise Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın desteğiyle Kültür Rotaları Derneği kurulmuş, dernek çalışmalarıyla bugün işaretlenmiş ve tanıtımı yapılan 17 güzergaha ulaşılmıştır (Tarihi Kentler Birliği, 2014).

Çal Kültür Yolu

KÜLTÜR ROTASI-1

- 01 **Danışma Merkezi**
- 02 **Konfeksiyon ve Kesim Atöl.**
- 03 **Küp Şarapçılık**
- 04 **Mahmutgazi Türbesi**
- 05 **Sudan Koyun Geçirme**
- 06 **Ekşi Höyük**
- 07 **Tozlukara Köprüsü**
- 08 **Deri Atölyesi**
- 09 **Dokuma Atölyesi**
- 10 **Hançalar Köprüsü**
- 11 **Kayı Pazarı Cami Minaresi**
- 12 **Kısık Kanyon**
- 13 **Kumral Mesire Alanı**
- 14 **Kadın Kooperatifi**

KÜLTÜR ROTASI-2

- 01 Danışma Merkezi
- 02 Lermanos Şarapçılığı
- 03 Ağlayan Kaya
- 04 Çökelez Yamaç Paraşütü
- 05 Keçe Atölyesi
- 06 Erdel Şarapçılık
- 07 Kuzubağ
- 08 Dionysopolis Antik Kenti
- 09 Sepet Atölyesi
- 10 Çınar Ağacı
- 11 Apollon Lairbenos Tapınağı

Çal ilçesi kültür rotası oluşturulurken, rotada yer alan noktaların çeşitliliğine önem verilmiştir. Tarihî mekânlar, el sanatları atölyeleri, yerel festivaller gibi farklı aktiviteler ve yerler özenle rotaya dâhil edilmiştir. Bu çeşitlilik sayesinde, ilçeye gelen turistlerin farklı ilgi alanlarına hitap edebilmesi amaçlanmıştır. Rota, tarihi ve kültürel zenginliğiyle öne çıkan noktaları kapsayarak turistlere zengin bir deneyim sunmayı hedeflemiştir.

Özellikle, rotanın dengeli bir şekilde dağıtılmasına dikkat edilmiştir. Bu sayede, turistlerin ilçenin farklı bölgelerini keşfetmesi ve çeşitli deneyimler yaşaması sağlanmıştır. Rotanın her noktasında, ilginç ve eşsiz bir kültürel veya tarihi öge bulunması için özen gösterilmiştir.

Ayrıca, kültür rotasının turistik rotalardan farklılık göstermesine ve özgün olmasına da dikkat edilmiştir. Yerel kültürün, geleneklerin ve tarihin öne çıkarıldığı bir deneyim sunularak, turistlere ilginç ve benzersiz bir turizm deneyimi yaşatılması hedeflenmiştir.

Kültür rotası oluşturulurken, sürdürülebilirlik ve geliştirilebilirlik prensipleri üzerinde de durulmuştur. Bu çerçevede, ilçenin doğal ve kültürel kaynaklarının korunması, yerel ekonominin desteklenmesi ve turizmin olumlu etkilerinin maksimize edilmesi için çaba gösterilmiştir. Bu sayede, turizmin ilçeye sağladığı faydaların devamlılığı sağlanırken, olumsuz etkilerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede ilçe kültür rotası ikiye ayrılmış olup kültür rotası için iki tam gün ayrılması düşünülmüştür.

Sonuç olarak, Çal ilçesi kültür rotası oluşturulurken, çeşitlilik, özgünlük, dengeli dağılım, sürdürülebilirlik ve geliştirilebilirlik gibi önemli kriterlere özenle dikkat edilmiştir. Bu sayede, ilçenin zengin kültür ve tarih mirası turistlere en iyi şekilde sunulurken, yerel ekonomi ve çevre de korunmuştur.

3.1. Kültür Rotası-1

İlçe özelinde oluşturulan kültür rotası, yaklaşık olarak 63 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 675 metre, maksimum irtifa 897 metre ve ortalama irtifa ise 799 metredir.

1. Danışma Merkezi: Turizm destinasyonunda ziyaretçilere bilgi ve yardım sağlayan bir hizmet birimi olarak planlanmıştır. Yerel turizm endüstrisi, kültürel miras, etkinlikler, ulaşım ve konaklama gibi konularda ziyaretçilere yardımcı olacaktır. Kültür rotası, "Turizm Danışma Bürosu" özelliği gösterecek olan "Danışma Merkezinde" başlamaktadır.

Şekil 1: Danışma Merkezi

İlçenin İsmailler mahallesindeki yaklaşık 170 metre karelik âtıl durumda bulunan şarap imalathane binasının turizm danışma merkezi olarak dönüştürülmesi planlanmaktadır. Bu dönüşüm projesi, ilçenin turizm potansiyelini artırmayı, bölgeye gelen ziyaretçilere daha iyi hizmet sunmayı ve yerel ekonomiyi katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Yapılacak olan dönüşümle birlikte, eski şarap imalathane binası modern bir turizm danışma merkezine dönüştürülecek ve turistlerin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde tasarlanacaktır. Danışma merkezi, ziyaretçilere ilçenin turistik yerleri, etkinlikleri, tarihi ve kültürel mirası hakkında bilgi sağlayacak, konaklama ve ulaşım gibi konularda yardımcı olacak ve farklı turistik aktiviteler hakkında bilgilendirme yapacaktır.

Ayrıca, turizm danışma merkezi, ilçenin tanıtımı ve pazarlaması için önemli bir rol üstlenecek ve ilçenin turizm potansiyeline katkıda bulunacak şekilde faaliyet gösterecektir. Bu sayede, İsmailler mahallesindeki âtıl durumda bulunan şarap imalathane binası, ilçenin turizm altyapısının güçlendirilmesine ve turistlerin ilçeyi keşfetmelerine olanak sağlayacak modern bir turizm merkezi haline gelecektir.

2. Konfeksiyon ve Kesim Atölyesi: İlçenin Kapalı Çarşı caddesi üzerinde yer alan ve âtıl durumda bulunan binanın dönüştürülerek konfeksiyon ve kesim atölyesi olarak kullanılmaktadır. Konfeksiyon ve kesim atölyeleri, bir destinasyonun turizm potansiyelini artırabilmekte ve ziyaretçilere farklı deneyimler sunabilmektedir. Konfeksiyon ve kesim atölyeleri, yerel kültür ve el sanatlarının yaşatılmasına ve tanıtılmasına katkı sağlamaktadır. Ziyaretçiler, bu atölyelerde geleneksel el işçiliğini gözlemleyebilir ve yerel kültürle ilgili bilgi edinebilmektedirler. Turistik ürünlerin üretimine olanak sağlamaktadır. Bu atölyelerde üretilen el işçiliği ürünler, turistler için popüler hatıra ve hediyelik eşya seçenekleri olabilmektedir. İlçeye gelen ziyaretçiler bu atölyelerde düzenlenen çeşitli etkinliklere katılma fırsatı bulup, yerel kültürü deneyimleme imkânı bulabilmektedirler. Atölyeler, yerel ekonomiyi canlandırarak turizmin ekonomik etkilerini artırmaktadır. Bu atölyelerde çalışanlar, gelir elde ederken aynı zamanda yerel işletmelerin ve esnafın da desteklenmesine katkı sağlamaktadırlar. Ayrıca atölyeler, destinasyonda sunulan turizm ürünlerinin çeşitliliğini artırmaktadır. Bu atölyeler, sadece tarihi ve doğal güzelliklerle değil, aynı zamanda yerel kültür ve el sanatlarıyla da turistlerin ilgisini çekmektedirler.

Sonuç olarak, konfeksiyon ve kesim atölyeleri, turizm açısından bir destinasyonun çekiciliğini artıran önemli unsurlardan biridir. Yerel kültürün ve el sanatlarının tanıtılması, turistik ürün çeşitliliğinin artırılması ve yerel ekonomiye katkı sağlanması gibi faktörler, bu atölyelerin turizme olan katkılarını belirgin hale getirmektedir.

Bu çerçevede Konfeksiyon ve Kesim Atölyeleri turizm rotasının ikinci durağını oluşturmaktadır.

3. Küp Şarapçılık: İlçenin zengin bağcılık ve şarapçılık geleneğini ziyaretçilere sunarak bölgenin potansiyelini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu rotada yer alan Küp Şarapçılık, özellikle bağcılık ve şarap üretimi konusunda öne çıkan bir işletmedir ve ilçenin turizm potansiyelini artırmada önemli bir rol oynamaktadır.

Küp Şarapçılık, ziyaretçilere yerel bağcılık ve şarap üretimi süreçlerini yakından tanıma fırsatı sunmaktadır. Ziyaretçiler, şarap üretiminin her aşamasını gözlemleyebilir, bağlardaki üzüm hasatına katılabilmekte ve şarap imalathanesinde şarap yapımının inceliklerini öğrenebilmektedir. Ayrıca, şarap tadım etkinlikleri düzenlenerek ziyaretçilere yöresel şarapların tadına bakma imkânı sunulmaktadır.

Bu şekilde, Küp Şarapçılık ve benzeri işletmeler, önoturizm rotasına dahil olarak ilçenin potansiyelini turistlere aktarmakta ve yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda, bağcılık ve şarap üretimiyle ilgili yapılan etkinlikler ve tadım deneyimleri, ziyaretçilere unutulmaz bir turizm deneyimi yaşatmaktadır.

Çal Bağ Yolu önoturizm rotası, Küp Şarapçılık gibi işletmelerle işbirliği yaparak ilçenin bağcılık ve şarapçılık geleneğini turistlere tanıtmakta ve ilçenin turizm potansiyelini artırmaktadır. Bu sayede, ilçenin kültürel ve doğal zenginlikleriyle beraber bağcılık ve şarapçılık alanındaki potansiyeli de gün yüzüne çıkarılmaktadır.

Çal Kültür Rotasının üçüncü durağını Küp Şarapçılık oluşturmaktadır.

Şekil 2: Küp Şarapçılık Fotoğrafları

4. Mahmutgazi Türbesi: İlçenin Mahmutgazi köyünde bulunan ve gerek tarihi gerekse dini öneme sahip bir yapıdır. Türbe, 14. yüzyılda yaşamış olan Mahmutgazi Hazretleri'ne adanmıştır ve onun kabrinin bulunduğu bir ibadet ve ziyaret yeridir.

Mahmutgazi, Anadolu'nun Türkmen beylerinden biri olan Germiyanoglu Süleyman Şah'ın oğludur. İslam'ı yaymak için Anadolu'da faaliyet göstermiş, halk arasında sevgi ve saygı gören bir derviş ve alimdir. Mahmutgazi'nin ölümünden sonra türbesi, onun manevi mirasını yaşatmak amacıyla inşa edilmiştir. Türbenin mimari tarzı, dönemin Osmanlı ve Selçuklu mimarisinden etkilenmiştir. Genellikle kare veya dört köşe planlı olan türbenin üzeri kubbe ile örtülüdür. Türbenin içi ise genellikle süslemeli ve dini motiflerle bezelidir. Ziyaretçiler, türbenin içinde dua etme ve ibadet etme fırsatı bulabilmektedirler.

Mahmutgazi Türbesi, yerel halkın ve ziyaretçilerin dini ve kültürel açıdan önem verdiği bir mekandır. Her yıl düzenlenen özel günlerde ve dini bayramlarda ziyaretçi akınına uğramaktadır. Mahmutgazi Türbesi, Çal ilçesinin dini ve kültürel mirasının önemli bir parçasıdır ve ziyaretçilere tarihi ve manevi bir deneyim sunmaktadır.

Çal Kültür Rotasının dördüncü durağını Mahmutgazi Türbesi oluşturmaktadır.

Şekil 3: Mahmutgazi Türbesi

5. Sudan Koyun Geçirme: Geleneksel bir etkinlik olan sudan koyun geçirme festivalidir. UNESCO'nun Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde yer alan 850 yıllık "Sudan Koyun Geçirme" etkinliğinde, mor ve kırmızı ile çeşitli renklere boyanan koyunlar sudan geçmektedirler. Büyük Menderes Nehri'nin geçtiği Aşağıseyit Mahallesi'nin Köprübaşı mevkinde yapılmaktadır. Çevre ilçelerden gelen çobanlar, "elci" adı verilen baş koyunlarla katıldıkları yarışmada, sürülerini nehirden geçirmek için birbirleriyle kıyasıya mücadele etmektedirler.

Bu etkinlik, bölgenin yerel kültüründe önemli bir yer tutmakta ve yüzyıllardır devam etmektedir. Hayvan sevgisini konu alan yarışmanın esin kaynağını bir Yörük efsanesinin oluşturduğu söylenmektedir. Sudan Koyun Geçirme, genellikle yaz aylarında düzenlenmektedir. Festivalde, yöresel kıyafetler giymiş halk, renkli ve coşkulu bir atmosferde koyun sürülerini geçirirken geleneksel müzik ve danslar eşliğinde kutlamalar yapmaktadırlar.

Yerel halkın bir araya gelerek birlik ve beraberliklerini kutladığı, geleneksel değerleri yaşattığı ve genç nesillere kültürel miraslarını aktardığı önemli bir etkinlik olan Sudan Koyun Geçirme, Çal Kültür Rotasının beşinci durağını oluşturmaktadır.

Şekil 4: Sudan Koyun Geçirme Etkinliği

Kaynak: Anadolu Ajansı, 2023.

6. Ekşi Höyük: İlçenin kuzeydoğusunda Dayılar Mahallesi yakınlarında yer alan önemli bir arkeolojik alan ve antik yerleşim yeridir. Höyük, 2015 yılında Denizli Müze Müdürlüğü tarafından, yüzey araştırmaları ile başlamış 2020 yılında ise Cumhurbaşkanlığı kararı ile Ege Üniversitesi'nin koordinatörlüğünde kazı çalışmaları devam etmektedir. Günümüzden 8700 yıl öncesine tarihlenen tabakalara sahip olan yerleşim, Batı Anadolu'nun en eski yerleşimlerinden biri olmasının yanı sıra bölgenin tek Neolitik Dönem kazısı olma özelliğine sahiptir.

İlçenin turizm potansiyelini artırmak ve ziyaretçilerin ilgisini çekmek amacıyla düzenlenen arkeolojik çalışmalar ve kazılar, höyüğün önemini vurguladığından Çal Kültür Rotasının altıncı durağı olarak planlanmıştır.

Şekil 5: Ekşi Höyük

Kaynak: NTV, 2021.

7. Tozlukara Köprüsü: Dayılar Mahallesi ile Şapcılar Mahallesi yolu üzerinde bulunmaktadır. Menderes Nehri üzerinde bulunan köprünün uzunluğu 55,5 metre, genişliği 3,40 m'dir. Köprü gözlerinin genişliği ise 5,5 m'dir. Yuvarlak kemerli, iki gözlü köprüye hafif bir meyille çıkılmaktadır. Köprünün kullanımı Roma Dönemine kadar dayanmaktadır. Apamea, Eumenia, Launda, Mossyna, Hierapolis, Laodikeia ticaret yolları üzerinde geçişi sağlayan köprülerden birisidir. İlçenin turizm potansiyeline katkı sağlayan önemli bir yapılardan biri olan köprü, çevredeki doğal güzelliklerle birlikte bölgenin turizm destinasyonlarından biri olarak Çal Kültür Rotasının yedinci durağı olarak planlanmıştır.

Şekil 6: Tozlukara Köprüsü

8. Deri Atölyesi: İlçenin Kocaköy Mahallesinde yer alan ve atılda bulunan bina, bölgedeki el sanatları ve zanaatların geliştirilmesi amacıyla Deri Atölyesine dönüştürülmüştür. Atölyede yöresel deri işçiliği tekniklerini kullanarak çeşitli deri ürünleri üretilmektedir. Bu ürünler arasında çantalar, cüzdanlar, kemerler, takılar ve dekoratif eşyalar bulunmaktadır. Her bir ürün, el emeğiyle ve özenle hazırlanmaktadır. Atölyede genellikle yerel gençlere ve kadınlara iş imkânı sağlanarak yerel ekonominin güçlenmesine katkıda bulunmaktadır.

İlçenin kültürel ve ekonomik zenginliğine katkı sağlayan önemli bir atölye olan Deri Atölyesi, geleneksel deri işçiliğinin yaşatılmasını ve yerel ekonominin güçlenmesini amaçlayarak, yöresel el sanatlarının sürdürülebilirliğine ve bölgenin tanıtımına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Şekil 7: Deri Atölyesi Ürünleri

9. Dokuma Atölyesi: İlçenin Süller Mahallesinde bulunan atölyede yüzlerce yıldır dokunan halı ve kilimler geleneksel üretim yöntemleriyle üretilmektedir. İlçenin kültürel mirasına önemli bir katkı sağlayan atölyede, yöresel desenler, motifler ve renklerin kullanılmasıyla, üretilen ürünler Çal ilçesinin ve çevresinin kültürel kimliğini yansıtmaktadır. Bu sayede, geleneksel dokuma geleneği gelecek nesillere aktarılmakta ve yaşatılmaktadır.

Şekil 8: Dokuma Atölyesi

10. Hançalar Köprüsü: Köprü, Hançalar Mahallesinde bulunmaktadır. Hançalar Köprüsü, Osmanlı İmparatorluğu Döneminde, ticaret merkezine giden yol güzergahında kurulmuş ve ticari amaçlı kervanların geçiş yapmasından dolayı büyük önem taşımaktadır. Osmanlı mimarisinin karakteristik özelliklerini taşıyan köprü, taş işçiliğiyle özenle inşa edilmiştir. Zarif kemerleri ve sağlam yapısıyla dikkat çeken köprü, bölgedeki ulaşımın önemli bir noktasını oluşturmuştur. Köprü'nün doğu-batı yönünde döşeme uzunluğu 65 m, korkuluklarla beraber genişliği 4,20 m'dir. Köprü'nün yan kemerlerinin genişliği 6,75 m, yüksekliği 3,30 m, orta kemer genişliği 8 m olup yüksekliği 4,10 m'dir. İki kemer arasındaki ayakların genişliği 3,50 m'dir. Hançalar Köprüsü, üç kemerli, orta kemer yan kemerlerden yüksek ve geniş tutulmuş olup, bu haliyle Klasik Osmanlı Köprülerinin özelliğini göstermektedir.

İlçenin tarihî ve kültürel zenginliğini yansıtan önemli bir sembol olan Hançalar Köprüsü, Çal Kültür Rotasının onuncu durağını oluşturmaktadır.

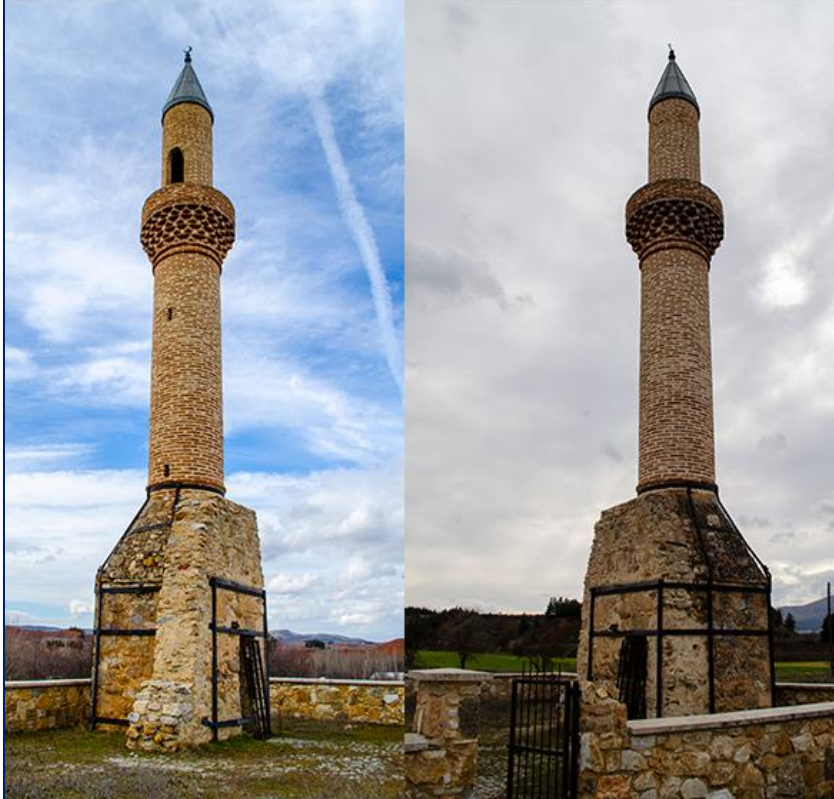
Şekil 9: Hançalar Köprüsü

Kaynak: Doğan, 2012.

11. Kayı Pazarı Camii Minaresi: Süller Kasabası yolu üzerinde Şapcılar Köyü yakınlarında Osmanlı Döneminde, Kayıpazarı'na gelen pazarcıların ihtiyacını karşılamak için yaptırılan camii günümüzde sadece minaresi ile ayakta kalmaktadır. Kayıpazarı Anadolu Selçukluları döneminde 13 yüzyılda Batı Anadolu'nun türkleşmesi sırasında göçebe yürük Türkmenlerinden, Oğuzların Kayı Boyuna mensup obaların Çal Havalisinde kurduğu Türkmen pazarıdır. Pazar han, dükkanlar ve cami gibi yapılardan oluşmaktadır.

Şekil 10: Kayı Pazarı Camii Minaresi

12. Kısık Kanyonu: Roma ve Bizans dönemine ait kaya mezarların bulunduğu 9 bin yıllık tarihi içinde barındıran kanyon ziyaretçilere eşsiz manzaralar sunmaktadır. Derinliği ortalama 90 metre ve yer yer ise genişliği 25-30 metre olarak değişen kanyon, Büyük Menderes Nehri'ni de içinde barındırmaktadır. Kanyon ziyaretçilerine doğa yürüyüşü, trekking, kampçılık ve doğa fotoğrafçılığı gibi aktiviteler için ideal bir ortam sunmaktadır.

Kısık Kanyonu, doğal güzellikleri ve zengin doğal yaşamıyla gerek Çal ilçesinin gerekse de Çal Kültür Rotasının önemli turistik destinasyonlarından birini oluşturmaktadır.

Şekil 11: Kısık Kanyonu

Kaynak: Canbaz, 2021.

13. Kumral Mesire Alanı: Süller kasabası yolu üzerinde, Büyük Menderes Nehri'nin kıyısında bulunan Kumral Mesireliği, kavak ağaçlarıyla kaplı alanı ve Kumral Çeşmesi'nin yanı sıra özdeşleştiği, 8 metrelik çapa sahip görkemli çınar ağacı ile insanların dinlendiği, temiz hava aldığı bir alandır.

14. Kadın Kooperatifi: Kooperatif bünyesinde ilçenin yöresel lezzetleri ve ürünleri organik bir biçimde üretilip paketlenip satılmaktadır. Kooperatif, yerel ekonominin güçlenmesine ve bölgenin kalkınmasına katkı sağlayarak, sürdürülebilir bir toplumsal ve ekonomik yapı oluşturmaları açısından Çal Kültür Rotasının son durağını oluşturmaktadır.

Şekil 12: Kadın Kooperatifi Ürün Görselleri

3.2. Kültür Rotası-2

İlçe özelinde oluşturulan ikinci kültür rotası ise yaklaşık olarak 92 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 617 metre, maksimum irtifa 1.722 metre ve ortalama irtifa ise 1.043 metredir.

1. Danışma Merkezi: Turizm destinasyonunda ziyaretçilere bilgi ve yardım sağlayan bir hizmet birimi olarak planlanmıştır. Yerel turizm endüstrisi, kültürel miras, etkinlikler, ulaşım ve konaklama gibi konularda ziyaretçilere yardımcı olacaktır. Kültür rotası, “Turizm Danışma Bürosu” özelliği gösterecek olan “Danışma Merkezinde” başlamaktadır.

2. Lermonos Şarapçılığı: Çal Bağ Yolu önoturizm rotasında yer alan bir diğer işletme Lermonos Şarapçılığıdır. Lermonos Şarapçılık, bölgedeki tarım ve turizm sektörlerine de katkı sağlayarak yerel ekonomiyi desteklemekte ve bölgenin tanıtımına katkıda bulunmaktadır.

Lermonos Şarapçılık, bu çerçevede Çal Bağ Yolu önoturizm rotasıyla ilişkili olması adına Çal Kültür Yolu rotasının bir diğer rotasını oluşturmaktadır.

Şekil 13: Lermonos Şarapçılık Üzüm Bağı

Kaynak: Lermonos, 2023.

3. Sakızcılar Asmaaltı Şelalesi (Ağlayan Kaya): Sakızcılar Mahallesinde yer alan şelale, ilçenin doğal güzelliklerinden bir tanesidir. 30 metre yükseklikten dökülen berrak ve serin suyunun yanı sıra yeşil doğa ve ormanlık alanlarla çevrilidir. Bu doğal güzellikler, ziyaretçilere dinlendirici bir ortam sunmakta ve doğa ile baş başa kalma fırsatı vermektedir. Sakızcılar Asmaaltı Şelalesi, genellikle piknik yapma, doğa yürüyüşleri ve fotoğrafçılık gibi açık hava etkinlikleri için tercih edilmektedir.

Sakızcılar Asmaaltı Şelalesi, Çal ilçesinin turizm potansiyelini artıran ve yerel ekonomiye katkı sağlayan önemli bir doğal cazibe merkezi olması nedeniyle Çal Kültür Yolu Rotasının önemli bir durağıdır.

Şekil 14: Sakızcılar Asmaaltı Şelalesi (Ağlayan Kaya)

4. Çökelez Dağı Yamaç Paraşütü: Yamaç paraşütü sporu için popüler bir destinasyondur. Çökelez Dağı, etkileyici doğal manzaraları, uygun rüzgâr şartları ve geniş açık alanlarıyla yamaç paraşütü tutkunlarının ilgisini çekmektedir. Yüksekliği ve eğimi sayesinde Çökelez Dağı, yamaç paraşütü için ideal bir zemin sunmaktadır. Dağın zirvesinden başlayarak, yüksekte aşağıya doğru açılan geniş ve düz yamaçlar, paraşütçülere rahat bir kalkış ve uçuş imkânı sağlamaktadır. Ayrıca, dağın çevresindeki doğal güzellikler ve manzaralar, uçuş sırasında ziyaretçilere muhteşem bir deneyim sunmaktadır.

Çal ilçesinin turizm potansiyelini artıran ve bölgeye ziyaretçi çeken önemli bir aktivite olan yamaç paraşütü Çal Kültür Yolu Rotasının bir diğer önemli durağını oluşturmaktadır.

5. Keçe Atölyesi: İlçenin Alfaklar Mahallesinde geleneksel yöntemler ile keçe dokuma ve işleme teknikleri kullanılarak çeşitli keçe ürünlerinin üretimini gerçekleştirilmektedir. Üretilen ürünler, özenle seçilen doğal yünlerin el işçiliğiyle işlenerek ve geleneksel motiflerin kullanılmasıyla özgün bir karakter kazanmaktadır. Keçe Atölyesi, geleneksel el sanatlarına ve doğal malzemelere olan ilgiyi canlandırarak, yerel kültürün ve zanaatın yaşatılmasına katkı sağlamaktadır.

Şekil 15: Keçe Atölyesi

6. Erdel Şarapçılık: Çal'ın Hançalar Köyü'nde 2005 yılında kurulmuş, yaklaşık 240 dönüm bağı bulunmaktadır. Bağdaki üzümlerini katma değerli bir hale dönüştürmek, yöre bağcısını da aynı şekilde kalkındırmak, Hançalar'da hayatın devam etmesini sağlamak için bölgenin gençlerine iş imkânı oluşturmak amacıyla kurulmuş olan işletme, Çal Bağ Yolu önoturizm rotasında yer almaktadır.

Şekil 16: Erdel Şarapçılık Üzüm Bağı

7. Kuzubağ Şarapçılık: Yerel şarap kültürünün geliştirilmesine ve yaşatılmasına katkıda bulunan, yerel ekonomiye katkı sağlamanın yanı sıra, bölgenin turizm potansiyelini artırarak, yerel kültürün ve doğal güzelliklerin tanıtımına katkı sağlamaktadır. Kuzubağ Şarapçılık, Çal Bağ Yolu önoturizm rotasında yer almaktadır.

Şekil 17: Kuzubağ Şarapçılık

Kaynak: Kuzubağ, 2024.

8. Dionysopolis Antik Kenti: Develler Mahallesi'nde bulunan antik kent, Suriye Krallığı "Seleukoslar" döneminde kurulmuş olup daha sonra Bergama Krallığı egemenliğine girmiştir. Tiyatro dünyada ilk kez burada oynanmıştır. Dionysopolis Antik Kenti, tarih ve arkeoloji meraklıları için önemli bir ziyaret noktasıdır. Antik kent, antik döneme ait izleri görmek ve tarihî geçmişi keşfetmek isteyenler için benzersiz bir fırsat sunmaktadır (Ulukuş, 2023).

Şekil 18: Dionysopolis Antik Kenti

9. Sepet Atölyesi: Çal ilçesinin Bahadınlar Mahallesi'nde geleneksel yöntemlerle üretim gerçekleştirilmektedir. Sepet Atölyesi'nde, doğal malzemelerden olan hasır, kamış veya saz gibi bitkilerin lifleri kullanılarak sepetler elde edilmektedir. Bu lifler, özenle seçilir ve geleneksel yöntemlerle el işçiliği ile örülerek veya dokunarak sepet formuna getirilmektedir. Sepet Atölyesi, geleneksel el sanatlarını yaşatmak ve sürdürmek amacıyla önemli bir rol oynamaktadır. Yerel ekonomiye katkı sağlamanın yanı sıra, doğal malzemelerin kullanımıyla çevreye duyarlı bir üretim yapılmakta ve yerel kültürün ve zanaatın korunmasına katkı sağlamaktadır.

Şekil 19: Sepet Atölyesi

10. Çınar Ağacı: Bahadınlar Mahallesi'nde bulunmaktadır. Köy meydanında bulunan bu anıt ağaç; gövdeden 4 büyük dalla ayrılmakta olup, gövde çevresi 8 metredir. Gövdenin içinde büyük bir oyuk bulunmaktadır. Çevresi bordür taşıyla çevrilmiş olup, korumaya alınmıştır. Burası köylülerin dinlenme ve toplanma yeridir. Ağacın, yaklaşık 800 yıllık olduğu söylenmektedir (Türkiye Kültür Portalı, 2014).

Şekil 20: Bahadınlar Çınar Ağacı

11. Apollon Lairbenos Tapınağı: Antik dönemde önemli bir kült merkezi olarak bilinen ve bugün Çal ilçesi sınırları içinde yer alan bir arkeolojik alan ve antik yapıdır. Bu tapınak, antik Yunan ve Roma dönemlerinde Apollon'a adanmıştır ve o dönemdeki inanç sistemlerinin ve kültürün bir yansıması olarak hizmet vermiştir.

Tapınak, antik dönemde tanrı Apollon'a ithaf edilmiştir ve onun adıyla anılan "Lairbenos" sıfatıyla da bilinmektedir. Apollon Lairbenos Tapınağı, genellikle dönemin mimari tarzına uygun olarak inşa edilmiş olup, dönemin mimari estetiğini ve sanatını yansıtan önemli bir yapıdır. Tapınağın kalıntıları, ziyaretçilere antik dönemin yapı teknikleri ve dekoratif öğeleri hakkında önemli bilgiler sağlamaktadır. Antik yapı, bölgenin tarihî ve kültürel mirasının önemli bir parçasıdır ve ziyaretçilere antik dönemin yaşam tarzı, dini pratikleri ve mimari sanatı hakkında bilgi vermektedir.

Çal Kültür Yolu Rotası'nın son durağını oluşturan Apollon Lairbenos Tapınağı, etkileyici bir tarihî yapı ve kültürel mirasın izlerini taşıyan önemli bir ziyaret noktasıdır. Bu tapınak, gün batımında Menderes Vadisi'nin eşsiz manzarasıyla birlikte rotanın muhteşem bir şekilde tamamlanmasını sağlamaktadır.

Gün batımında Apollon Lairbenos Tapınağı'nı sonlandırmak, Menderes Vadisi'nin etkileyici manzarası eşliğinde unutulmaz bir deneyim sunmaktadır. Doğanın huzur verici atmosferinde tarihî dokunun ve doğal güzelliklerin tadını çıkarmak, ziyaretçilere ruhsal bir dinginlik ve iç huzuru sağlamaktadır.

Çal Kültür Yolu Rotası'nın sonunda Apollon Lairbenos Tapınağı'nı ziyaret etmek, bölgenin zengin kültürel mirasını keşfetmek ve tarihî geçmişine saygı göstermek için mükemmel bir fırsattır.

Şekil 21: Apollon Lairbenos Tapınağı

4. ROTA PLANLAMASI

4.1. Çal Kültür Rotası-1 Planlaması

Çal ilçesi kültür rotası oluşturulurken, rotada yer alan noktaların çeşitliliğine önem verilmiştir. Ayrıca rotanın dengeli bir şekilde dağılmasına ve noktaların farklılık göstermesine özen gösterilmiştir.

Bu kapsamda ziyaretçilerin ilçe rota hakkında bilgilendirilmesi adına Danışma Merkezinden başlanacaktır. Danışma Merkezinden yaklaşık olarak 1,6 kilometre uzaklıktaki Konfeksiyon ve Kesim Atölyesine gidilecektir. Atölyede yapılan çalışmalar yerinde incelenip görülecektir. Konfeksiyon ve Kesim Atölyesinden sonra yaklaşık olarak 9,4 kilometre uzaklıktaki Küp Şarapçılık işletmesi gezilecektir. Küp Şarapçılıktan sonra 700 metre uzaklıktaki Mahmutgazi Türbesi ziyaret edilecektir. Mahmutgazi Türbesinden sonra yaklaşık olarak 11,2 kilometre uzaklıktaki Sudan Koyun Geçirme noktasına gidilecektir. Ziyaretçiler yaz aylarında rotayı gerçekleştirirse her yıl yapılan festivale katılma imkânı bulabilmektedir. Sudan Koyun Geçirme noktasından sonra Dayılar Mahallesinde yer alan Ekşi Höyük kazı alanına gidilecektir. Kazı alanında çıkan kalıntılar yerinde görülebilecektir. Ekşi Höyük kazı alanından sonra Tozlukara Köprüsüne geçilecektir. Tozlukara Köprüsünden sonra yaklaşık olarak 8,2 kilometre uzaklıktaki Deri Atölyesi görülecektir. Deri Atölyesinde üretim aşamaları ve ürünün ürünleri inceleme imkânı bulabileceklerdir.

Rotanın bu aşamasında dileyen ziyaretçiler Kocaköy Mahalle kahvesinde dinlenip yerel halkla sohbet edebilirler. Dileyen ziyaretçiler ise yemek ihtiyacını karşılamak adına bir sonraki noktanın bulunduğu Süller Mahallesinde yemek yiyebilirler.

Deri Atölyesinden sonra yaklaşık olarak 3,1 kilometre uzaklıktaki Dokuma Atölyesine gidilecektir. Dokuma Atölyesinden sonra yaklaşık olarak 5,6 kilometre uzaklıktaki Hançalar Köprüsüne gidilecektir. Hançalar Köprüsünden sonra yaklaşık olarak 2,8 kilometre uzaklıktaki Kayıpazarı Camii Minaresi ziyaret edilecektir. Kayıpazarı Camii Minaresinden sonra yaklaşık olarak 5,4 kilometre uzaklıktaki Kısık Kanyonu noktasına gidilecektir. Kısık Kanyonunda doğa ile baş başa yürüyüş imkânı yakalayabilirler. Kısık Kanyonundan sonra yaklaşık olarak 3,2 kilometre uzaklıktaki Kumral Mesire Alanına gidilecektir. Ziyaretçiler günün yorgunluğunu Mesire Alanında dinlenerek geçirdikten sonra son durak olan Kadın Kooperatifine gidilecektir. Dileyen ziyaretçiler Kadın Kooperatifinden ürün sipariş edip yerel lezzetleri tadabilirler.

Şekil 22: Çal Kültür Rotası-1 Rota Planlaması

4.2. Çal Kültür Rotası-2 Planlaması

Rota Danışma Merkezinden başlamaktadır. Danışma Merkezinden sonra yaklaşık olarak 1,4 kilometre uzaklıktaki Lermonos Şarapçılık rotanın durağıdır. Lermonos Şarapçılıktan sonra yaklaşık olarak 20 kilometre sonra Ağlayan Kaya noktasına gidilecektir. Ağlayan Kaya noktasından sonra 12 kilometre uzaklıktaki Çökelez Yamaç Paraşütü alanına gidilecektir. Çökelez Yamaç Paraşütü alanından sonra yaklaşık olarak 37,6 kilometre uzaklıktaki Keçe Atölyesine gidilecektir. Keçe Atölyesinden sonra yaklaşık olarak 500 metre uzaklıktaki Erdel Şarapçılığına gidilecektir. Erdel Şarapçılıktan sonra yaklaşık olarak 3 kilometre uzaklıktaki Kuzubağ Şarapçılığına gidilecektir. Kuzubağ Şarapçılığından sonra yaklaşık olarak 8 kilometre uzaklıktaki Dionysopolis Antik Kenti gidilecektir. Dionysopolis Antik Kenti'nden sonra yaklaşık olarak 6 kilometre uzaklıktaki Sepet Atölyesi gidilecektir. Sepet Atölyesinden sonra yaklaşık olarak 200 metre uzaklıktaki Çınar Ağacı gidilecektir. Çınar Ağacından sonra yaklaşık olarak 4 kilometre uzaklıktaki Apollon Lairbenos Tapınağı gidilecektir. Apollon Lairbenos Tapınağı'ndan sonra yaklaşık olarak 6 kilometre uzaklıktaki Kuzubağ Şarapçılığına gidilecektir. Kuzubağ Şarapçılığından sonra yaklaşık olarak 3 kilometre uzaklıktaki Erdel Şarapçılığına gidilecektir. Erdel Şarapçılığından sonra yaklaşık olarak 500 metre uzaklıktaki Keçe Atölyesine gidilecektir. Keçe Atölyesinden sonra yaklaşık olarak 37,6 kilometre uzaklıktaki Ağlayan Kaya noktasına gidilecektir. Ağlayan Kayadan sonra 12 kilometre uzaklıktaki Çökelez Yamaç Paraşütü alanına gidilecektir. Çökelez Yamaç Paraşütü alanından sonra 20 kilometre sonra Lermonos Şarapçılığına gidilecektir. Lermonos Şarapçılığından sonra yaklaşık olarak 1,4 kilometre uzaklıktaki Danışma Merkezine gidilecektir.

Şekil 23: Çal Kültür Rotası-2 Rota Planlaması

4.3. Rota Sınıflandırması

Çal ilçesindeki bu noktaları tematik rotalara göre sınıflandırabiliriz. Noktaların sınıflandırması aşağıdaki tablo gösterilmiştir.

Tablo 1: Rota Sınıflandırması

Çal Bağ Yolu Kültür Rotası:	Tarih ve Kültür Rotası:	Yöresel El Sanatları ve Tarihi Miras Rotası:	Doğa ve Macera Rotası:
Küp Şarapçılık	Danışma Merkezi	Danışma Merkezi	Danışma Merkezi
Danışma Merkezi	Kadın Kooperatifi	Kadın Kooperatifi	Kısık Kanyonu
Lermonos Şarapçılık	Mahmutgazi Türbesi	Yöresel Moda Atölyesi	Kumral Mesire Alanı
Kadın Kooperatifi	Sudan Koyun Geçirme Alanı	Deri Atölyesi	Ağlayan Kaya Şelalesi
Kısık Kanyonu	Ekşi Höyük	Yöresel Dokuma Atölyesi	Çökelez Yamaç Paraşütü
Kayıpazarı Camii Minaresi	Tozlukara Köprüsü	Hançalar Köprüsü	
Hançalar Köprüsü	Kayıpazarı Camii Minaresi	Keçe-Kepenek Atölyesi	
Erdel Şarapçılık	Hançalar Köprüsü	Yöresel Sepet Atölyesi	
Kuzubağ Şarapçılık	Dionysopolis Antik Kenti	Apollon Lairbenos Tapınağı	
Bahadınlar Çınar Ağacı	Apollon Lairbenos Tapınağı		
Bahadınlar Yöresel Sepet Atölyesi			
Apollon Lairbenos Tapınağı			

Çal Bağ Yolu Kültür Rotası: Rota toplamdan 52.89 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 645 metre, maksimum irtifa 983 metre iken ortalama irtifa ise 793 metredir. Rota Küp Şarapçılık noktasından başlamaktadır. Rotanın son durağı ise Apollon Lairbenos Tapınağıdır.

Tarih ve Kültür Rotası: Rota 65.2 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 615 metre, maksimum irtifa 983 metre ortalama irtifa ise 809 metredir. Rota, Danışma Merkezinden başlayıp Apollon Lairbenos Tapınağında sona ermektedir.

Yöresel El Sanatları ve Tarihi Miras Rotası: Rota uzunluğu 46.6 kilometredir. Rota boyunca minimum irtifa 615 metre maksimum irtifa 983 metre iken ortalama irtifa ise 781 metredir. Rota Danışma Merkezinden başlayıp Apollon Lairbenos Tapınağında sona ermektedir.

Doğa ve Macera Rotası: Rota uzunluğu 49 kilometredir. Rota boyunca minimum irtifa 698 metre, maksimum irtifa 1.722 metre iken ortalama irtifa ise 1.021 metredir. Rota Danışma Merkezinde başlayıp Çökelez Yamaç Paraşütü Alanında sona ermektedir.

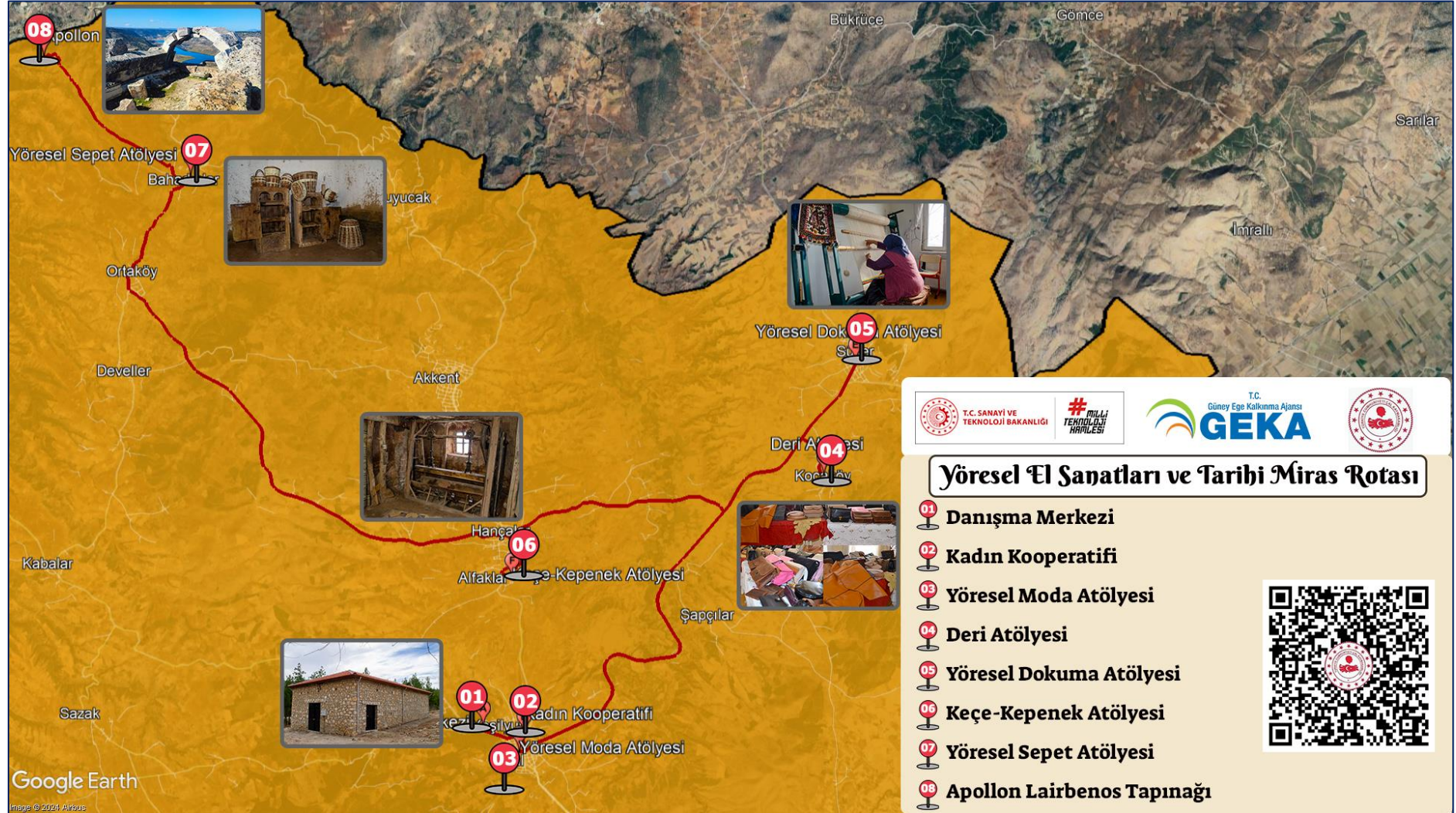
Şekil 24: Çal Bağ Yolu Kültür Rota Haritası

Şekil 25: Tarih ve Kültür Rota Haritası

Şekil 26: Yöresel El Sanatları ve Tarihi Miras Rota Haritası

Şekil 27: Doğa ve Macera Rota Haritası

4.4. Çal İlçesi Yürüyüş ve Bisiklet Rotaları

Proje kapsamında belirlenen rotalar ve hazırlanan haritalar aşağıdaki başlıklarda detaylıca verilmiş olup aşağıdaki tablo da kısaca özetlenmiştir.

Tablo 2: Çal İlçesi Belirlenen Rotalar

Rotalar		Rota Uzunluğu	Rota Yükselme Toplamı		Rota Süresi* (Mola Süreleri Hariç)	Zorluk Derecesi**
		Km	Minimum İrtifa (m)	Maksimum İrtifa (m)	Dk/Gün	
Yürüyüş Rotaları	Y1-Danışma Merkezi-Kent Ormanı	2.39	828	874	50 dk	1
	Y2-Kadın Kooperatifi-Kumral Mesire Alanı	2.77	697	828	55 dk	1
	Y3-Yukarıseyit Köyü	3.70	911	1.027	75 dk	2
	Y4-Kısık Kanyonu	5.26	706	846	105 dk	3
	Y5-Kısık Kanyonu	7.82	692	829	157 dk	4
	Y6-Apollon Tapınağı-Çakırlar Köyü	8.52	499	773	170 dk	4
	Y7-Kaplanlar Göleti-Çökelez Dağı	8.03	1.216	1.823	161 dk	4
	Y8-Çakırlar Köyü-Hançalar Köprüsü	18.3	646	930	366 dk	5
	Y9-Çakırlar Köyü-Menderes Yolu-Kumral Mesire Alanı	22.6	646	930	455 dk	6
	Y10-Kocaköy Rotası	13.5	675	1.226	270 dk	5
	Y11-Menderes Yolu-Aşağıseyit	15.3	692	873	306 dk	6
	Y12-İsabey-Çökelez Dağı-Yukarıseyit	13.8	898	1.724	280 dk	6
Bisiklet Rotaları	B1-Kısık Kanyonu Bisiklet Rotası	5.26	706	846	32 dk	3
	B2-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi	1.69	828	870	20 dk	1
	B3-Yukarıseyit Rotası	6.62	840	1.026	90 dk	3
	B4-Şapçılar-Kısık Kanyonu	8.07	693	829	129 dk	3
	B5-Danışma Merkezi-Ağlayan Kaya	21.9	862	1.136	330 dk	4
	B6-Kadın Kooperatifi-Süller	20.4	675	849	310 dk	4
	B7-Çalçakırlar-Kumral-Menderes Yolu	22.6	646	930	420 dk	4
	B8-Danışma Merkezi-Apollon Tapınağı	26.7	615	983	480 dk	5
	B9-Danışma Merkezi-Tozlukara Köprüsü	31.3	764	897	540 dk	5
	B10-Çökelez Yamaç Paraşütü-Apollon Tapınağı	92.3	617	1.722	1 Gün	6
	B11-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi	62.2	675	897	1 Gün	6
	B12-Menderes Vadi-Ağlayan Kaya	64.3	615	1.335	1 Gün	6

Rotalar	Rota Uzunluğu	Rota Yükselme Toplamı		Rota Süresi* (Mola Süreleri Hariç)	Zorluk Derecesi**
		Minimum İrtifa (m)	Maksimum İrtifa (m)	Dk/Gün	
Kültür Rotaları	Çal Kültür Rotası 1	63	675	897	1 Gün -
	Çal Kültür Rotası 2	92	617	1.722	1 Gün -
Tematik Rotalar	Çağ Bağ Yolu Kültür Rotası	53	645	983	360 dk -
	Tarih ve Kültür Rotası	65	615	983	360 dk -
	Yöresel El Sanatları ve Tarihi Miras Rotası	47	615	983	360 dk -
	Doğa ve Macera Rotası	49	698	1.722	360 dk -

* Rota süresi hesaplanırken; yürüyüş rotalarında her 1 km 20 dk olarak hesaplanırken, bisiklet rotalarında ise ortalama 10 km hız ile gidileceği öngörülerek süre hesaplanmıştır. Arazinin durumu, yükselti farkı ve diğer değişkenliklere göre süreler değişiklik gösterebilir.

** 6 ölçekli zorluk derecelendirmesi kullanılmıştır.

Tablo 3: Çal İlçesi Belirlenen Rotaların Uzunluklarına Göre Sınıflandırılması

Rotalar	Rotalar	0-5 km	6-10 km	11-25 km	26-50 km	51-100 km
Yürüyüş Rotaları	Y1-Danışma Merkezi-Kent Ormanı					
	Y2-Kadın Kooperatifi-Kumral Mesire Alanı					
	Y3-Yukarıseyit Köyü					
	Y4-Kısık Kanyonu					
	Y5-Kısık Kanyonu					
	Y6-Apollon Tapınağı-Çakırlar Köyü					
	Y7-Kaplanlar Göleti-Çökelez Dağı					
	Y8-Çakırlar Köyü-Hançalar Köprüsü					
	Y9-Çakırlar Köyü-Menderes Yolu-Kumral Mesire Alanı					
	Y10-Kocaköy Rotası					
	Y11-Menderes Yolu-Aşağıseyit					
	Y12-İsabey-Çökelez Dağı-Yukarıseyit					
Bisiklet Rotaları	B1-Kısık Kanyonu Bisiklet Rotası					
	B2-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi					
	B3-Yukarıseyit Rotası					

	Rotalar	0-5 km	6-10 km	11-25 km	26-50 km	51-100 km
	B4-Şapçılar-Kısık Kanyonu					
	B5-Danışma Merkezi-Ağlayan Kaya					
	B6-Kadın Kooperatifi-Süller					
	B7-Çalçakırlar-Kumral-Menderes Yolu					
	B8-Danışma Merkezi-Apollon Tapınağı					
	B9-Danışma Merkezi-Tozlukara Köprüsü					
	B10-Çökelez Yamaç Paraşütü-Apollon Tapınağı					
	B11-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi					
	B12-Menderes Vadi-Ağlayan Kaya					
Kültür Rotaları	Çal Kültür Rotası 1					
	Çal Kültür Rotası 2					
Tematik Rotalar	Çağ Bağ Yolu Kültür Rotası					
	Tarih ve Kültür Rotası					
	Yöresel El Sanatları ve Tarihi Miras Rotası					
	Doğa ve Macera Rotası					

Tablo 4: Çal İlçesi Belirlenen Rotaların Yüksekliklerine Göre Sınıflandırılması

	Rotalar	0-1.000 m	1.001-2.000 m	2.001-3000 m
Yürüyüş Rotaları	Y1-Danışma Merkezi-Kent Ormanı			
	Y2-Kadın Kooperatifi-Kumral Mesire Alanı			
	Y3-Yukarıseyit Köyü			
	Y4-Kısık Kanyonu			
	Y5-Kısık Kanyonu			
	Y6-Apollon Tapınağı-Çakırlar Köyü			
	Y7-Kaplanlar Göleti-Çökelez Dağı			
	Y8-Çakırlar Köyü-Hançalar Köprüsü			
	Y9-Çakırlar Köyü-Menderes Yolu-Kumral Mesire Alanı			
	Y10-Kocaköy Rotası			
	Y11-Menderes Yolu-Aşağıseyit			
	Y12-İsabey-Çökelez Dağı-Yukarıseyit			
Bisiklet Rotaları	B1-Kısık Kanyonu Bisiklet Rotası			
	B2-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi			
	B3-Yukarıseyit Rotası			
	B4-Şapçılar-Kısık Kanyonu			
	B5-Danışma Merkezi-Ağlayan Kaya			
	B6-Kadın Kooperatifi-Süller			
	B7-Çalçakırlar-Kumral-Menderes Yolu			
	B8-Danışma Merkezi-Apollon Tapınağı			
	B9-Danışma Merkezi-Tozlukara Köprüsü			
	B10-Çökelez Yamaç Paraşütü-Apollon Tapınağı			
	B11-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi			
	B12-Menderes Vadi-Ağlayan Kaya			
Kültür Rotaları	Çal Kültür Rotası 1			
	Çal Kültür Rotası 2			
Tematik Rotalar	Çağ Bağ Yolu Kültür Rotası			
	Tarih ve Kültür Rotası			
	Yöresel El Sanatları ve Tarihi Miras Rotası			
	Doğa ve Macera Rotası			

5. ÇAL YÜRÜYÜŞ ROTALARI

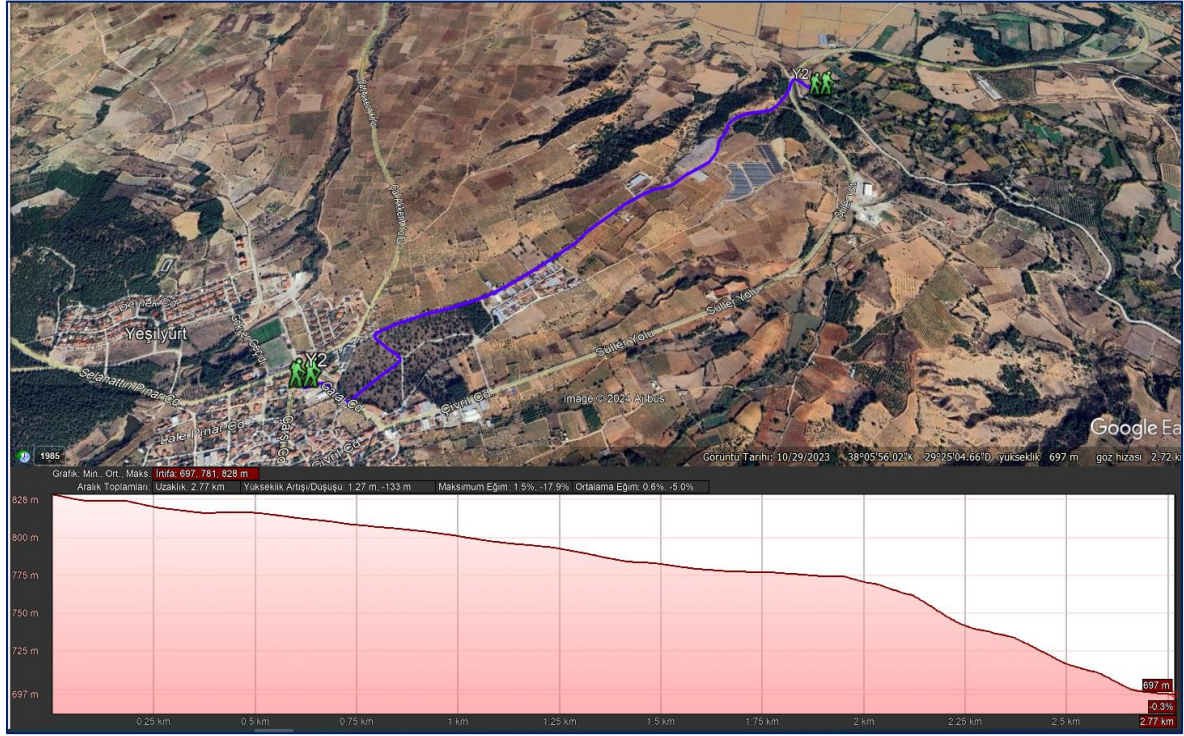
Proje kapsamında 12 adet yürüyüş rotası belirlenmiş olup haritalandırılmıştır. Belirlenen rotalar Google Earth, Google Haritalarım, Wikiloc gibi uygulamalar üzerinde de işaretlenmiştir.

Belirlenen yürüyüş rotaları kısaca şöyledir;

- ✓ **0-5 km uzunluğundaki rotalar:**
 - Y1-Danışma Merkezi-Kent Ormanı
 - Y2-Kadın Kooperatifi-Kumral Mesire Alanı
 - Y3-Yukarıseyit Köyü
 - Y4-Kısık Kanyonu
- ✓ **6-10 km uzunluğundaki rotalar:**
 - Y5-Kısık Kanyonu
 - Y6-Apollon Tapınağı-Çakırlar Köyü
 - Y7-Kaplanlar Göleti-Çökelez Dağı
- ✓ **11-25 km uzunluğundaki rotalar:**
 - Y8-Çakırlar Köyü-Hançalar Köprüsü
 - Y9-Çakırlar Köyü-Menderes Yolu-Kumral
 - Y10-Kocaköy Rotası
 - Y11-Menderes Yolu-Aşağıseyit
 - Y12-İsabey-Çökelez Dağı-Yukarıseyit

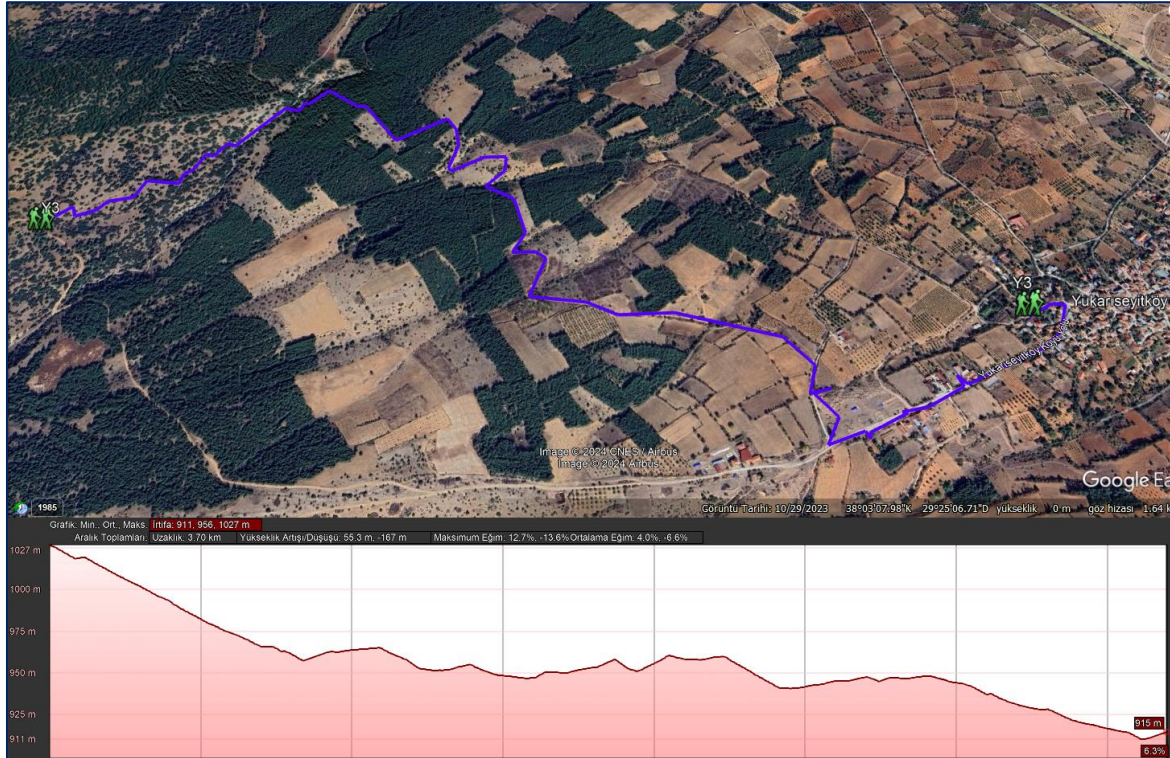
Y2-Kadın Kooperatifi-Kumral Mesire Alanı: 2.77 kilometre uzunluğunda olan yürüyüş rotası, Kadın Kooperatifinden başlayıp Kumral Mesire Alanında bitmektedir. Rota boyunca minimum irtifa 697 metre, maksimum irtifa 828 metre iken ortalama irtifa ise 781 metredir.

Şekil 31: Y2-Kadın Kooperatifi-Kumral Mesire Alanı Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği

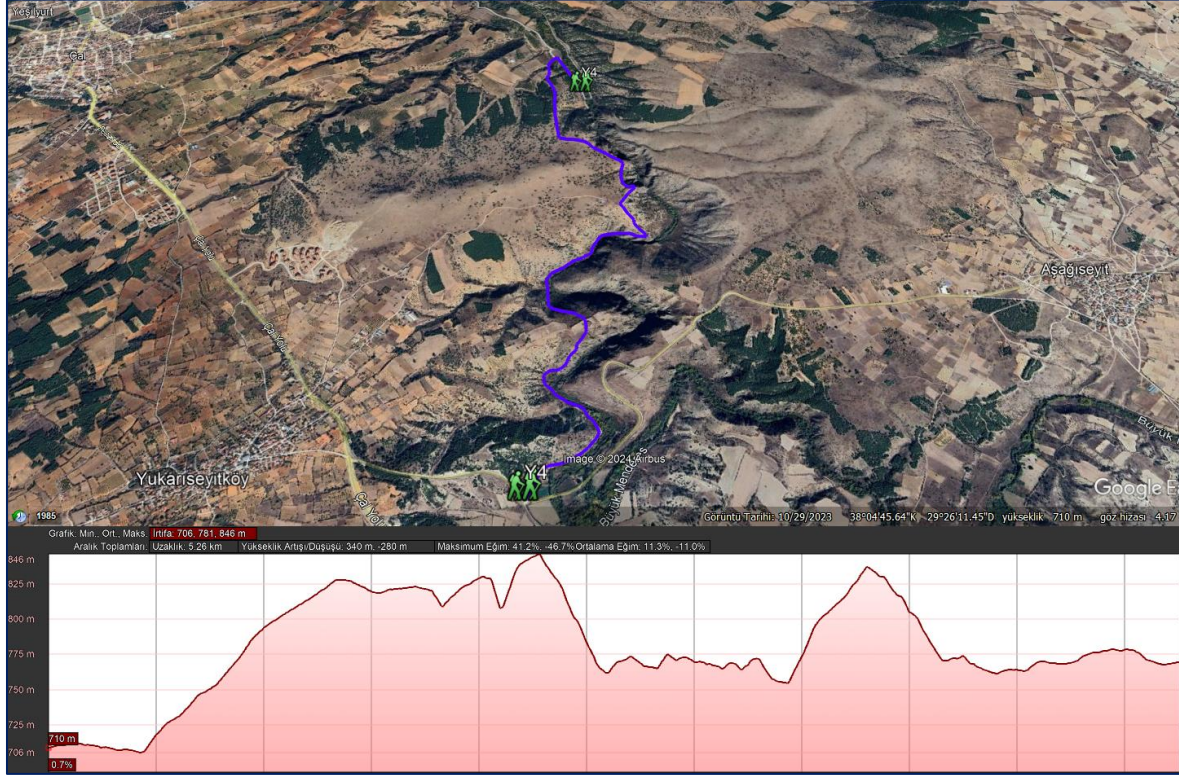
Y3-Yukarıseyit Köyü: 3.70 kilometre uzunluğunda olan yürüyüş rotası, Yukarıseyit Köyünden başlayıp açık alanda bitmektedir. Rota boyunca minimum irtifa 911 metre, maksimum irtifa 1.027 metre iken ortalama irtifa ise 956 metredir.

Şekil 32: Y3-Yukarıseyit Köyü Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği

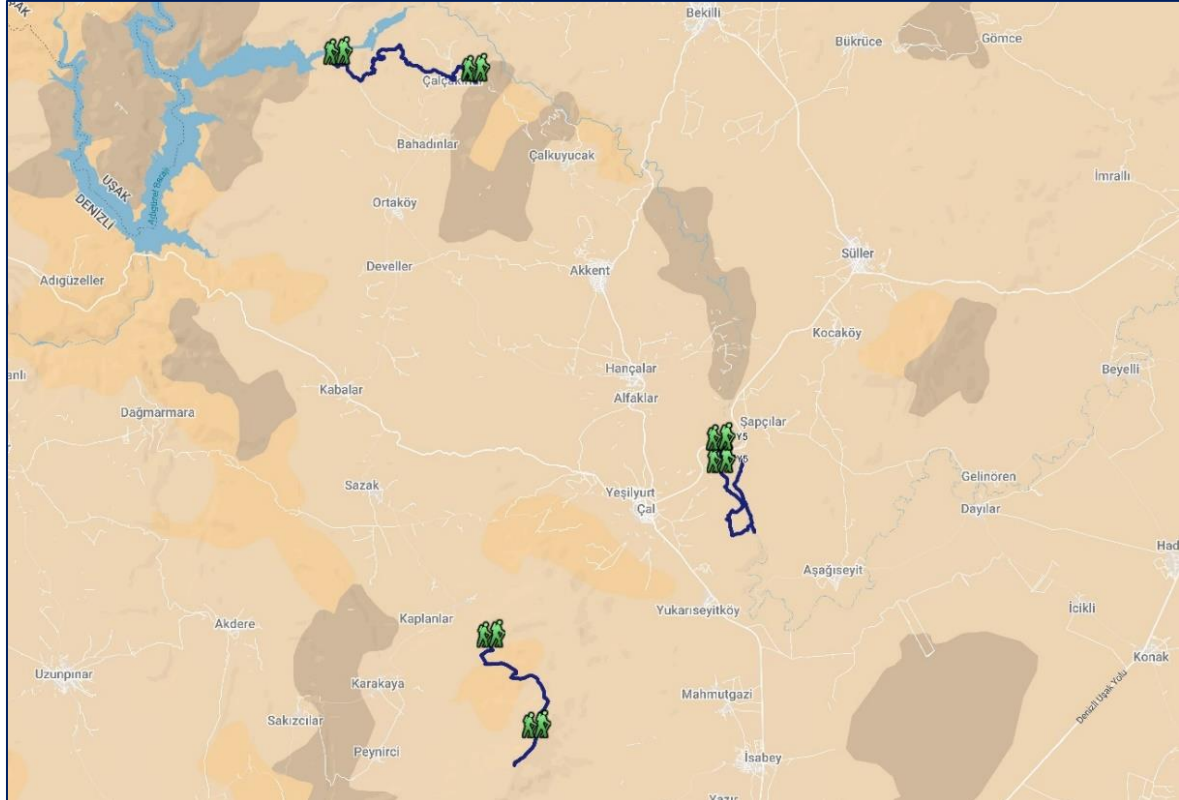
Y4-Kısıc Kanyonu: 5.26 kilometre uzunluğunda olan yürüyüş rotası, Kısıc Kanyonundan başlayıp Yukarıseyit Köyü yakınlarında bitmektedir. Rota boyunca minimum irtifa 706 metre, maksimum irtifa 846 metre iken ortalama irtifa ise 781 metredir.

Şekil 33: Y4-Kısıc Kanyonu Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği

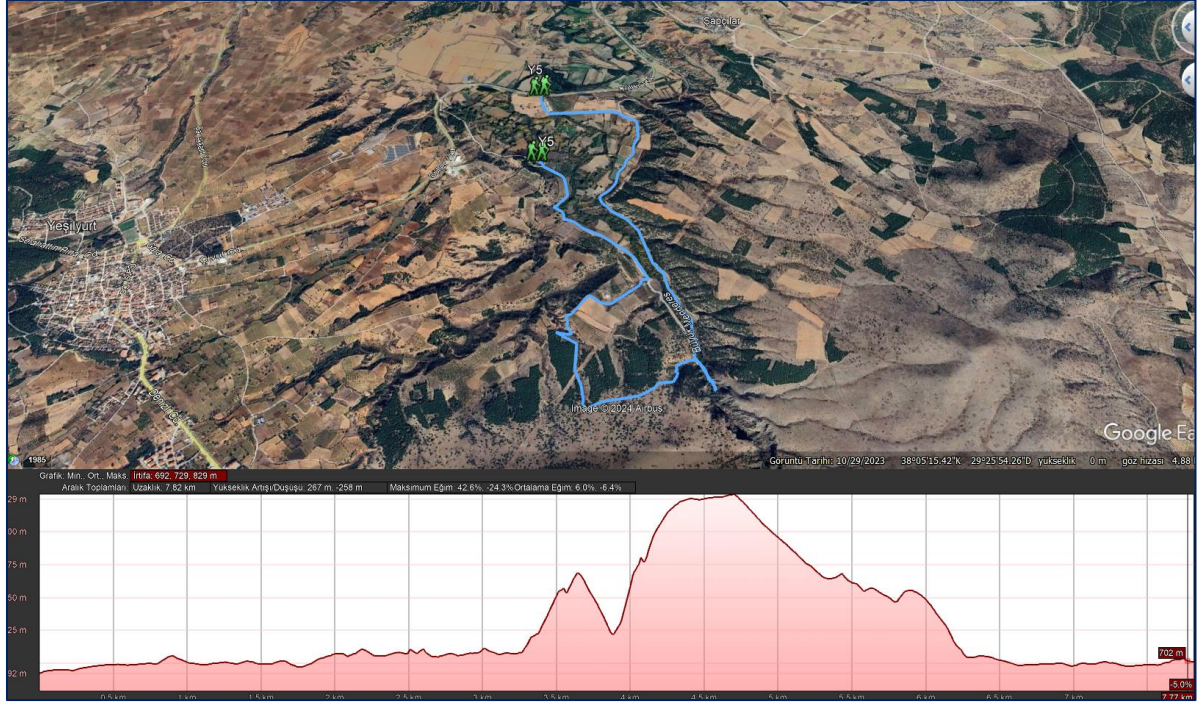
6-10 kilometre uzunluğunda 3 tane rota belirlenmiştir. Belirlenen bu rotalar haritalandırılmıştır.

Şekil 34: 6-10 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar

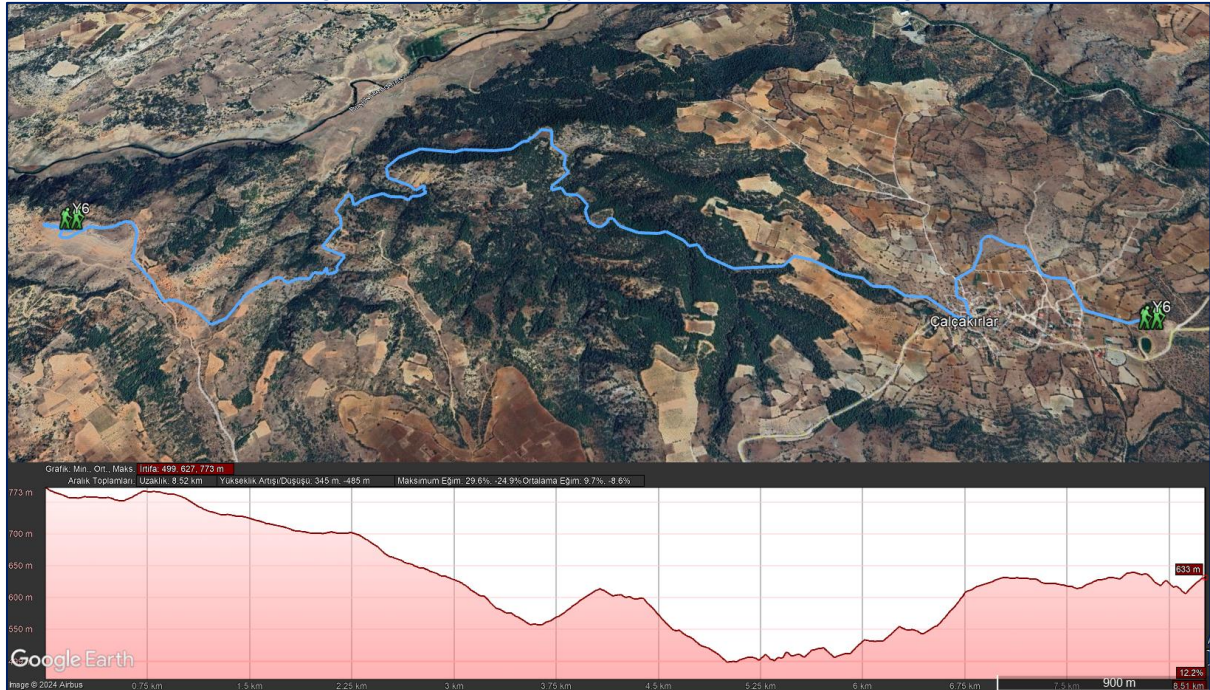
Y5-Kısıc Kanyonu: Yürüyüş rotası, 7.82 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 692 metre, maksimum irtifa 829 metre iken ortalama irtifa ise 729 metredir.

Şekil 35: Y5-Kısıc Kanyonu Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği

Y6-Apollon Tapınağı-Çakırlar Köyü: Yürüyüş rotası, 8.52 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 499 metre, maksimum irtifa 773 metre iken ortalama irtifa ise 627 metredir.

Şekil 36: Y6-Apollon Tapınağı-Çakırlar Köyü Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği

Y7-Kaplanlar Göleti-Çökelez Dağı: Yürüyüş rotası, 8.03 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 1.216 metre, maksimum irtifa 1.823 metre iken ortalama irtifa ise 1.589 metredir.

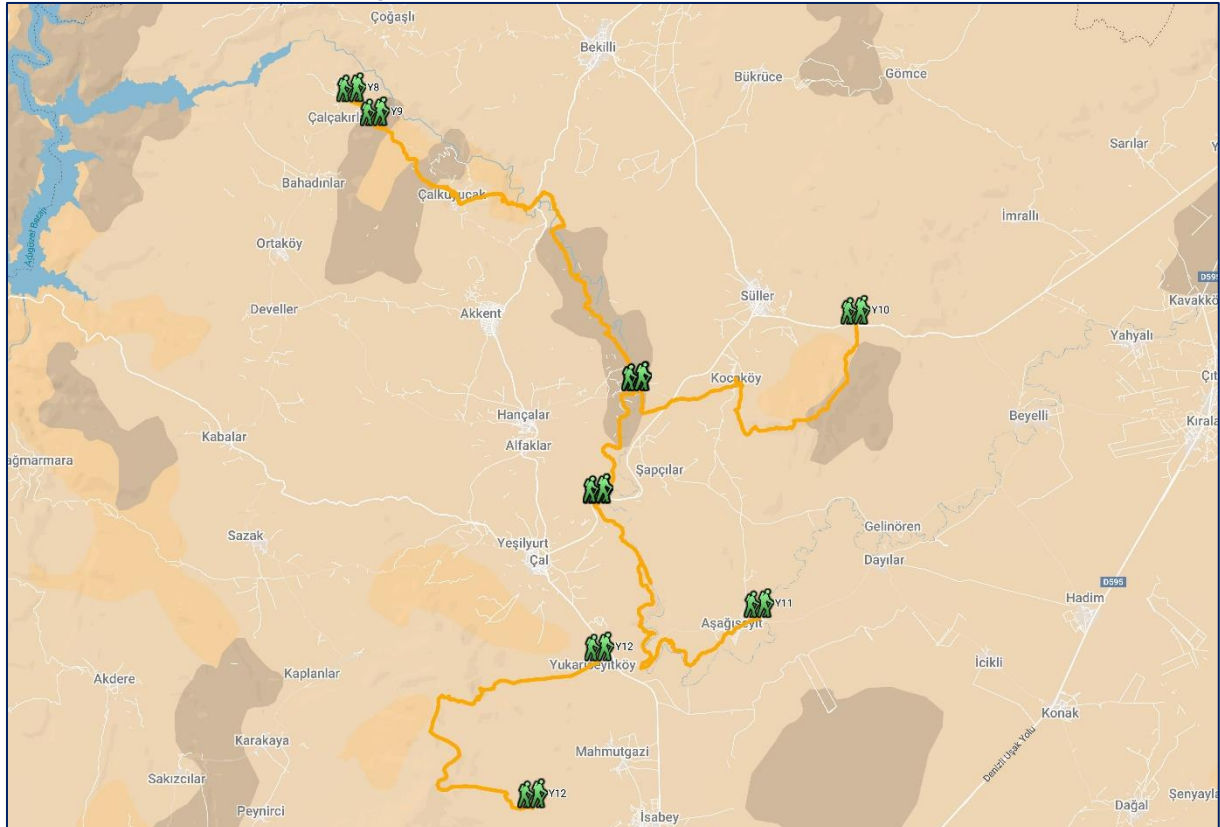
Şekil 37: Y7-Kaplanlar Göleti-Çökelez Dağı Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği

5.2. 11-25 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar

11-25 kilometre uzunluğunda 5 tane rota belirlenmiştir. Belirlenen bu rotalar haritalandırılmıştır.

Şekil 38: 11-25 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar

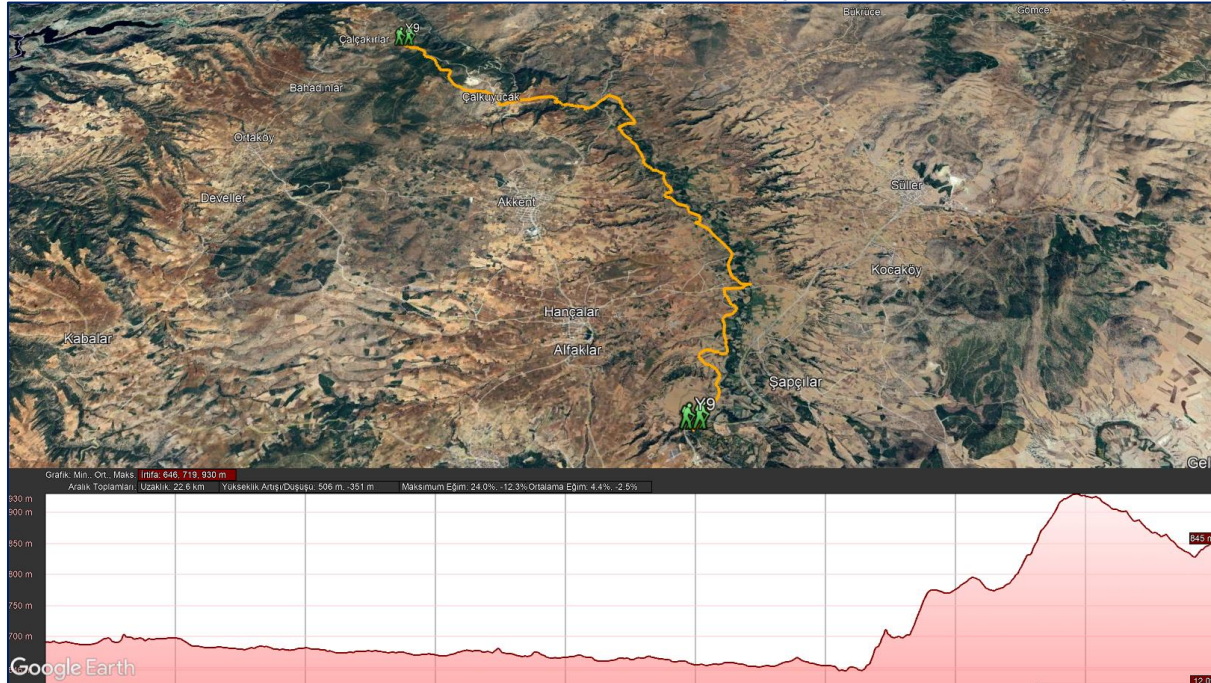
Y8-Çakırlar Köyü-Haңalar Köprüsü: Yürüyüş rotası 18.3 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 646 metre, maksimum irtifa 930 metre iken ortalama irtifa ise 733 metredir.

Şekil 39: Y8-Çakırlar Köyü-Haңalar Köprüsü Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği

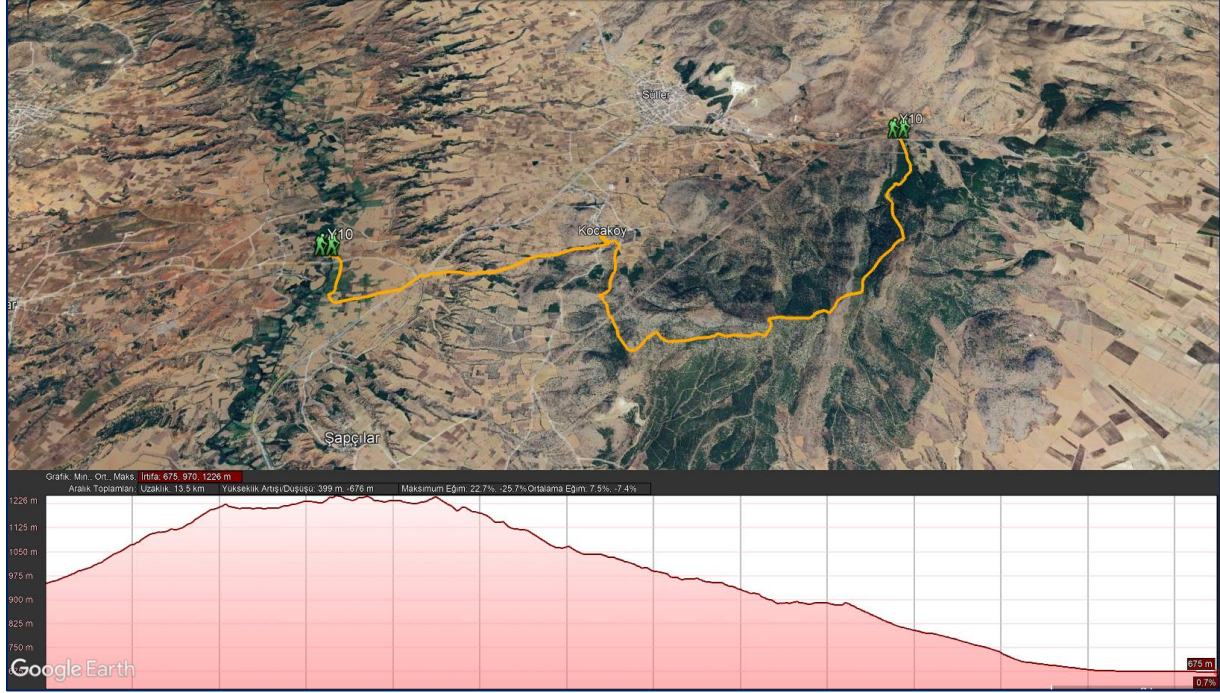
Y9-Çakırlar Köyü-Menderes Yolu-Kumral Mesire Alanı: Yürüyüş rotası 22.6 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 646 metre, maksimum irtifa 930 metre iken ortalama irtifa ise 719 metredir.

Şekil 40: Y9-Çakırlar Köyü-Menderes Yolu-Kumral Mesire Alanı Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği

Y10-Kocaköy Rotası: Yürüyüş rotası 13.5 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 675 metre, maksimum irtifa 1.226 metre iken ortalama irtifa ise 970 metredir.

Şekil 41: Y10-Kocaköy Rotası Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği

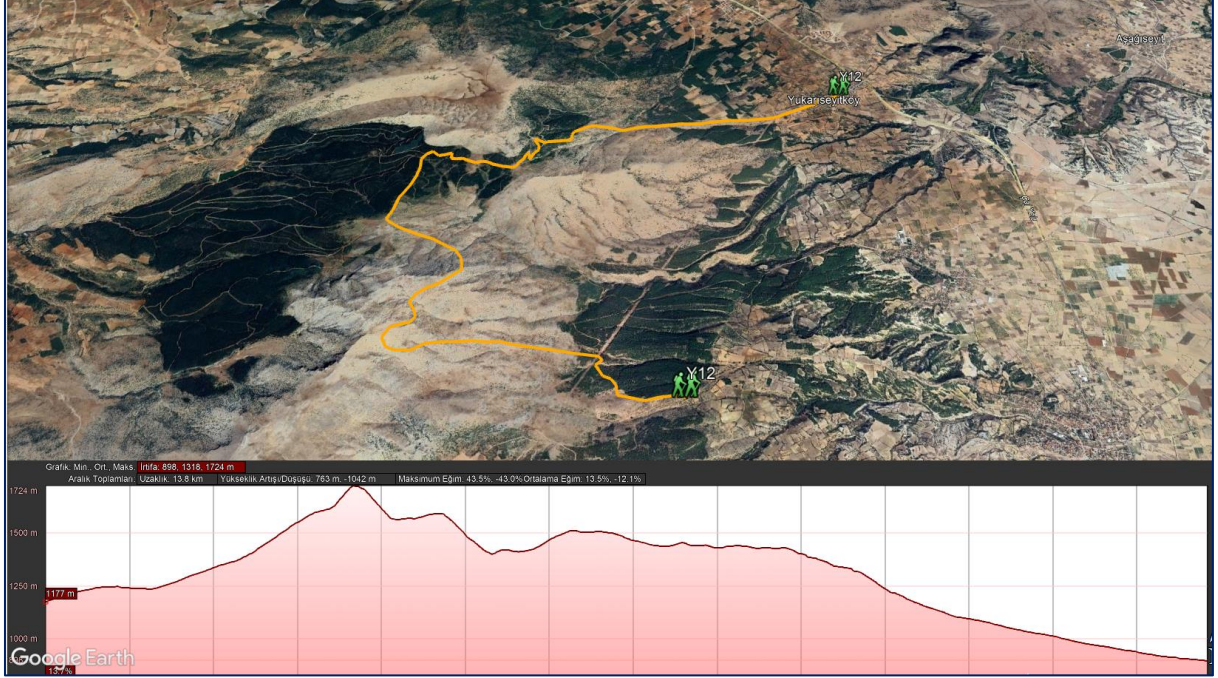
Y11-Menderes Yolu-Aşağıseyit: Yürüyüş rotası 15.3 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 692 metre, maksimum irtifa 873 metre iken ortalama irtifa ise 778 metredir.

Şekil 42: Y11-Menderes Yolu-Aşağıseyit Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği

Y12-İsabey-Çökelez Dağı-Yukarıseyit: Yürüyüş rotası 13.8 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 898 metre, maksimum irtifa 1.724 metre iken ortalama irtifa ise 1.318 metredir.

Şekil 43: Y12-İsabey-Çökelez Dağı-Yukarıseyit Yürüyüş Rotası ve Yükseklik Grafiği

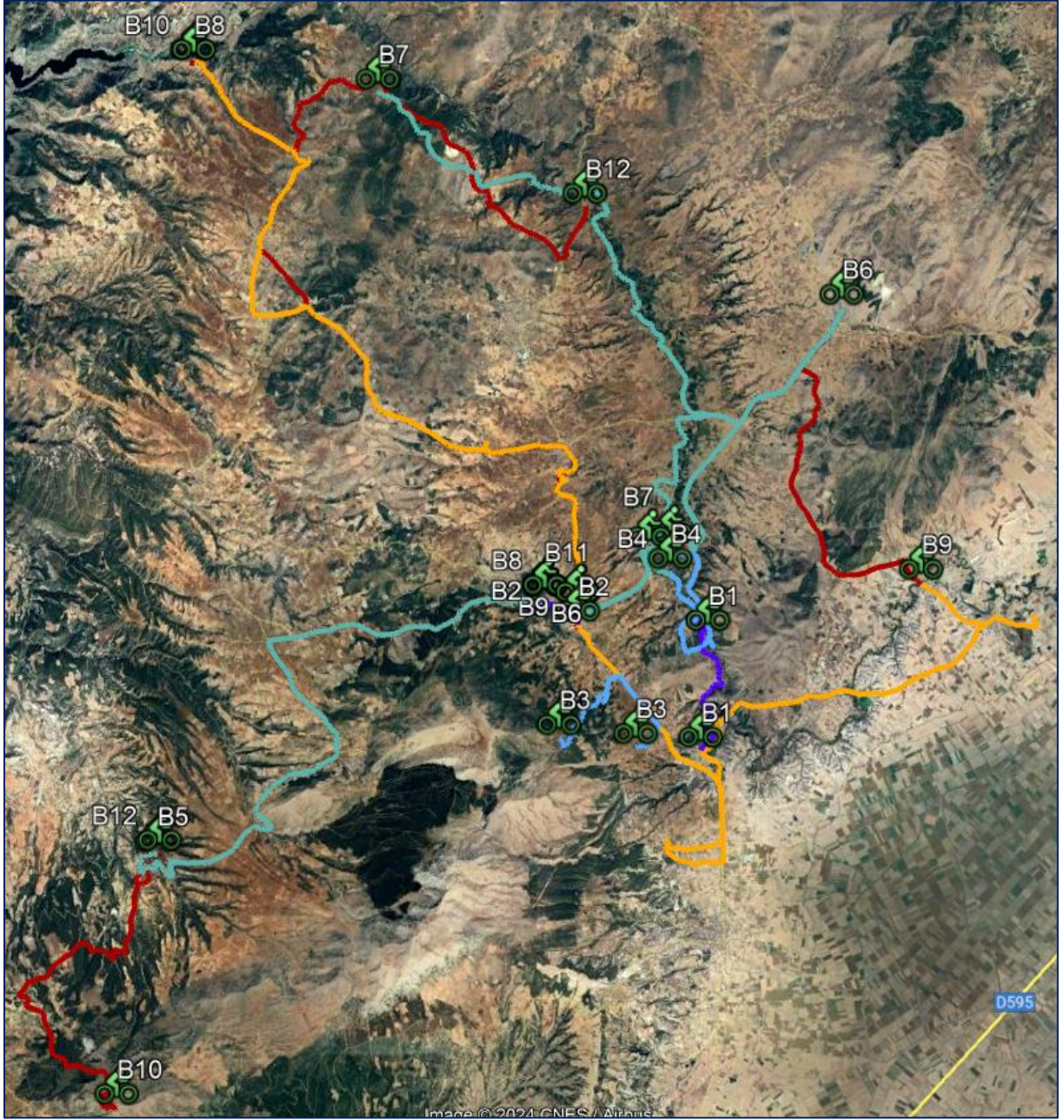
6. ÇAL BİSİKLET ROTALARI

Proje kapsamında 12 adet bisiklet rotası belirlenmiş olup haritalandırılmıştır. Belirlenen rotalar Google Earth, Google Haritalarım, Wikiloc gibi uygulamalar üzerinde de işaretlenmiştir.

Belirlenen yürüyüş rotaları kısaca şöyledir;

- ✓ **0-5 km uzunluğundaki rotalar:**
 - B1-Kısık Kanyonu Bisiklet Rotası
 - B2-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi
- ✓ **6-10 km uzunluğundaki rotalar:**
 - B3-Yukarıseyit Rotası
 - B4-Şapçılar-Kısık Kanyonu
- ✓ **11-25 km uzunluğundaki rotalar:**
 - B5-Danışma Merkezi-Ağlayan Kaya
 - B6-Kadın Kooperatifi-Süller
 - B7-Çalçakırlar-Kumral-Menderes Yolu
- ✓ **25-50 km uzunluğundaki rotalar:**
 - B8-Danışma Merkezi-Apollon Tapınağı
 - B9-Danışma Merkezi-Tozlukara Köprüsü
- ✓ **51-100 km uzunluğundaki rotalar:**
 - B10-Çökelez Yamaç Paraşütü-Apollon Tapınağı
 - B11-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi
 - B12-Menderes Vadi-Ağlayan Kaya

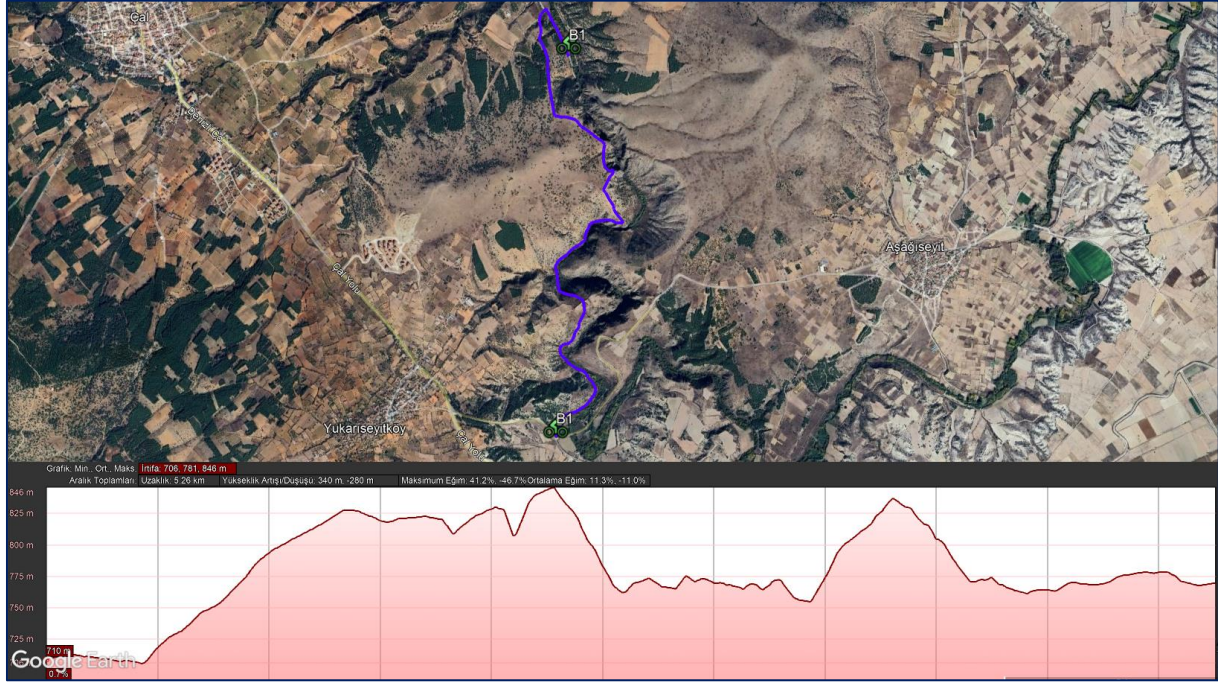
Şekil 44: Çal İlçesi Bisiklet Rotaları Haritası

6.1. 0-5 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar

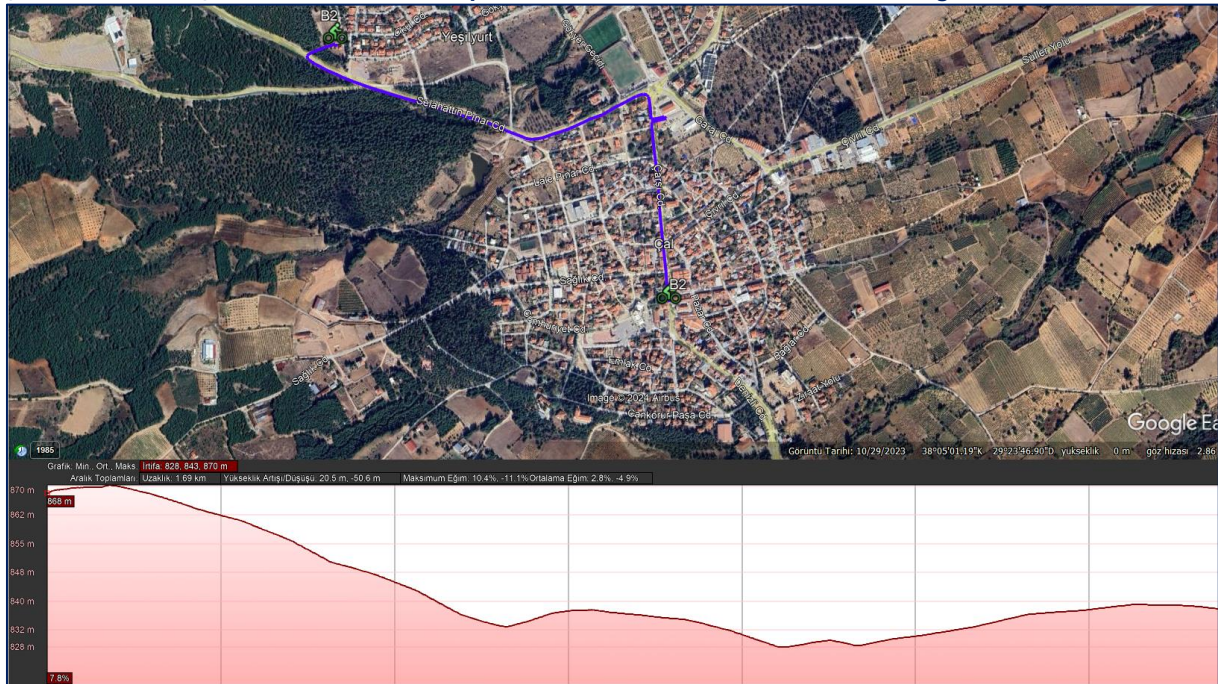
B1-Kısıc Kanyonu Bisiklet Rotası: Bisiklet rotası, 5.26 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 706 metre, maksimum irtifa 846 metre iken ortalama irtifa ise 781 metredir.

Şekil 45: B1-Kısıc Kanyonu Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği

B2-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi: Bisiklet rotası, 1.69 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 828 metre, maksimum irtifa 870 metre iken ortalama irtifa ise 843 metredir.

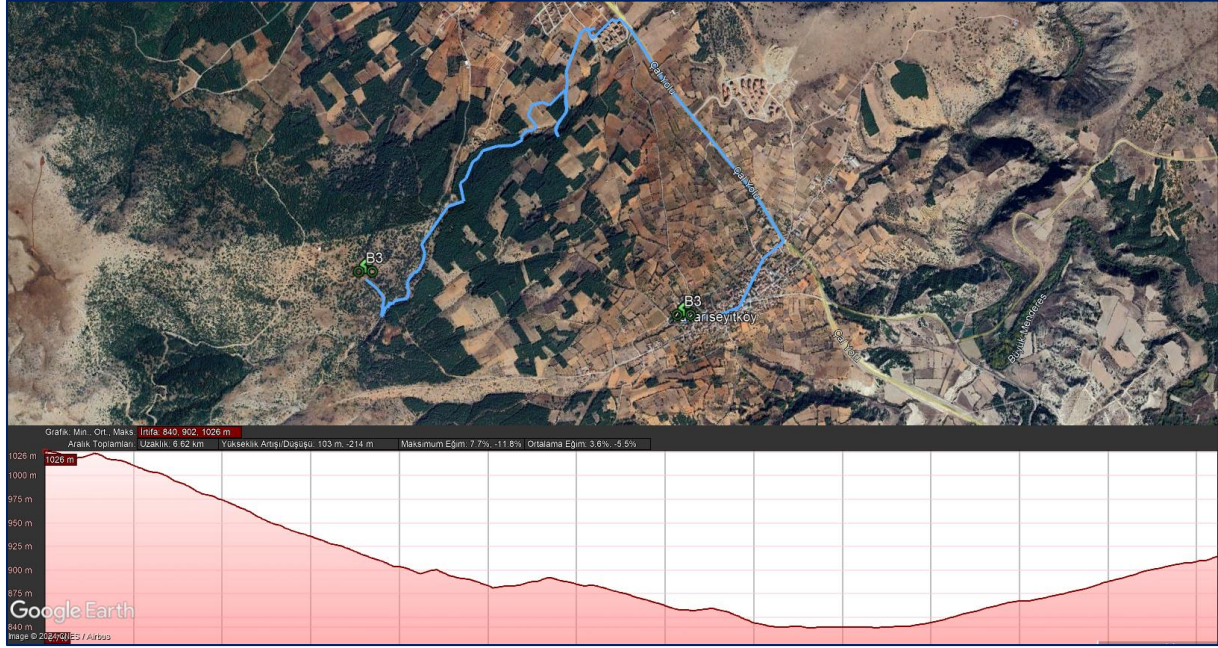
Şekil 46: B2-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği

6.2. 6-10 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar

B3-Yukarıseyit Rotası: Bisiklet rotası, 6.62 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 840 metre, maksimum irtifa 1.026 metre iken ortalama irtifa ise 902 metredir.

Şekil 47: B3-Yukarıseyit Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği

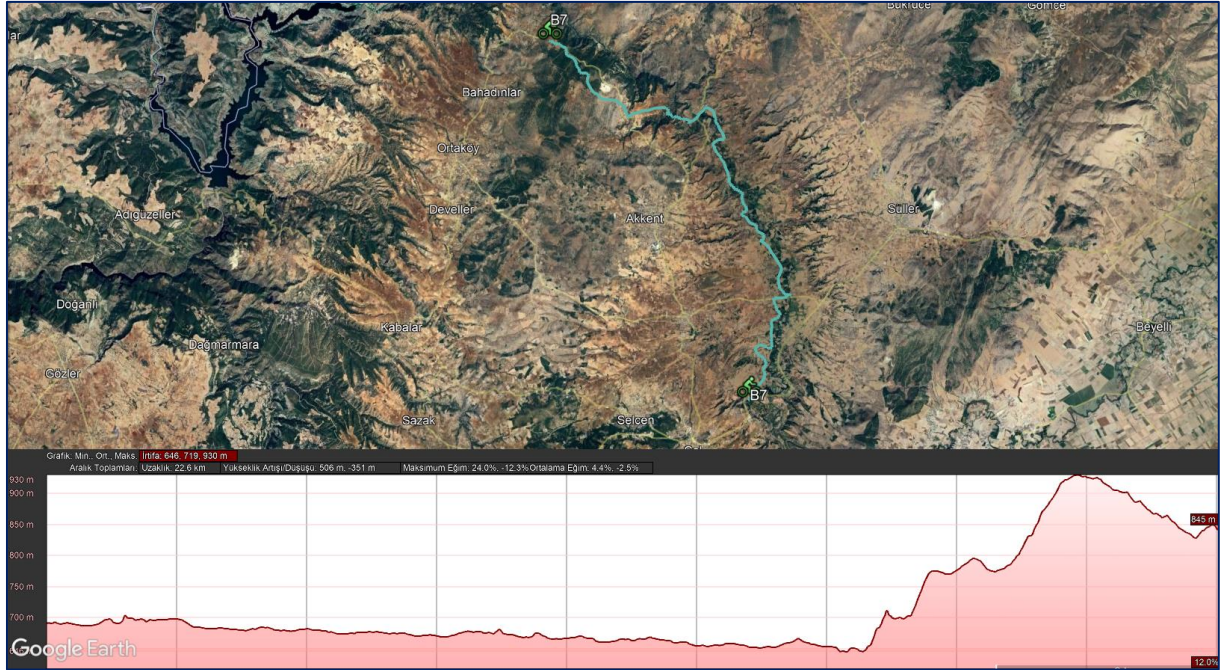
B4-Şapçılar-Kısık Kanyonu: Bisiklet rotası, 8.07 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 693 metre, maksimum irtifa 829 metre iken ortalama irtifa ise 730 metredir.

Şekil 48: B4-Şapçılar-Kısık Kanyonu Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği

B7-Çalçakırlar-Kumral-Menderes Yolu: Bisiklet rotası, 22.6 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 646 metre, maksimum irtifa 930 metre iken ortalama irtifa ise 719 metredir.

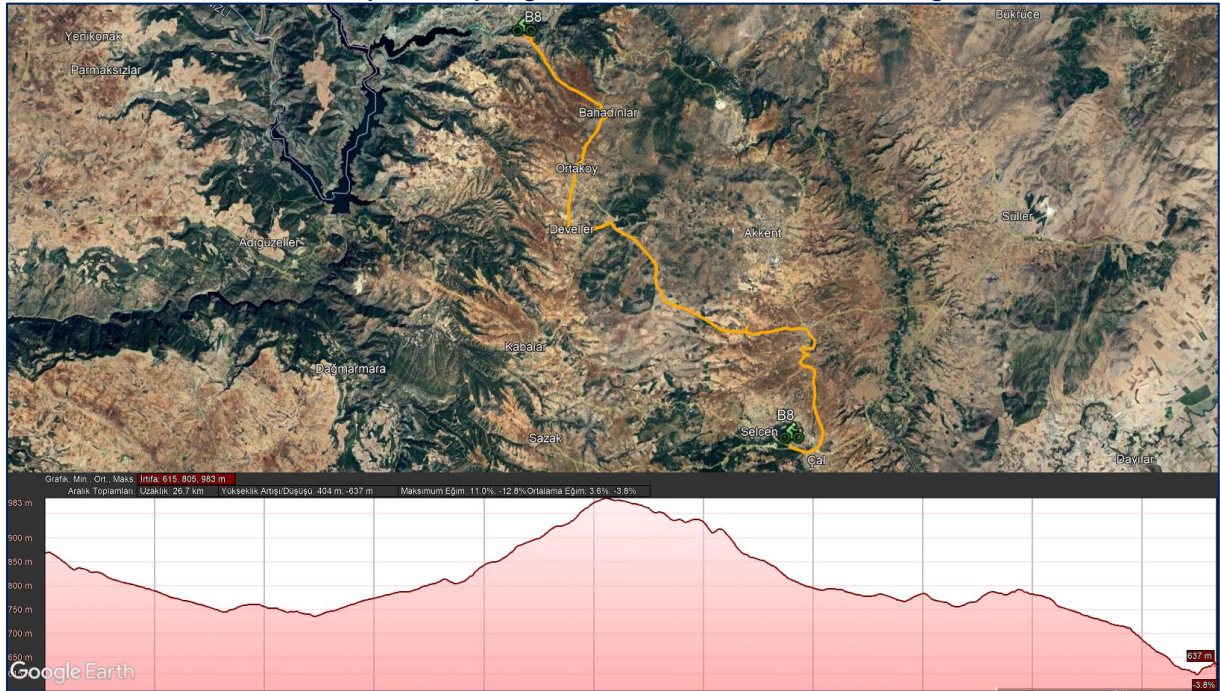
Şekil 51: B7-Çalçakırlar-Kumral-Menderes Yolu Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği

6.4. 25-50 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar

B8-Danışma Merkezi-Apollon Tapınağı: Bisiklet rotası, 26.7 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 615 metre, maksimum irtifa 983 metre iken ortalama irtifa ise 805 metredir.

Şekil 52: B8-Danışma Merkezi-Apollon Tapınağı Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği

B9-Danışma Merkezi-Tozlukara Köprüsü: Bisiklet rotası, 31.3 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 764 metre, maksimum irtifa 897 metre iken ortalama irtifa ise 829 metredir.

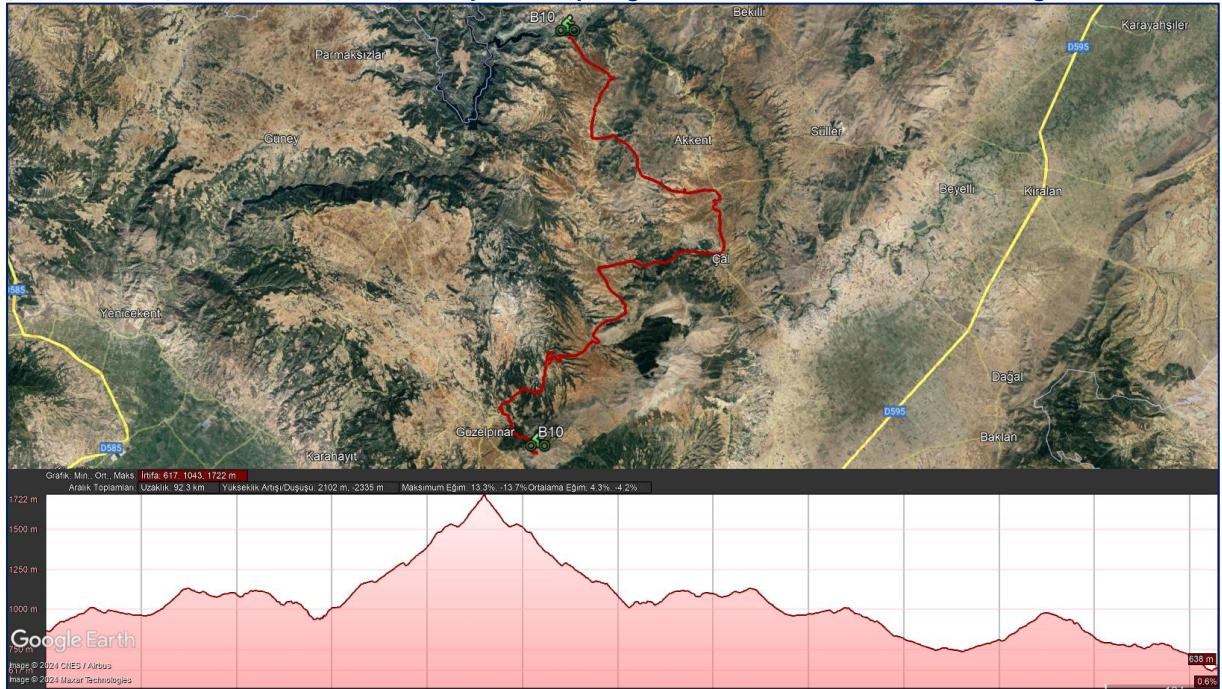
Şekil 53: B9-Danışma Merkezi-Tozlukara Köprüsü Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği

6.5. 51-100 Kilometre Uzunluğundaki Rotalar

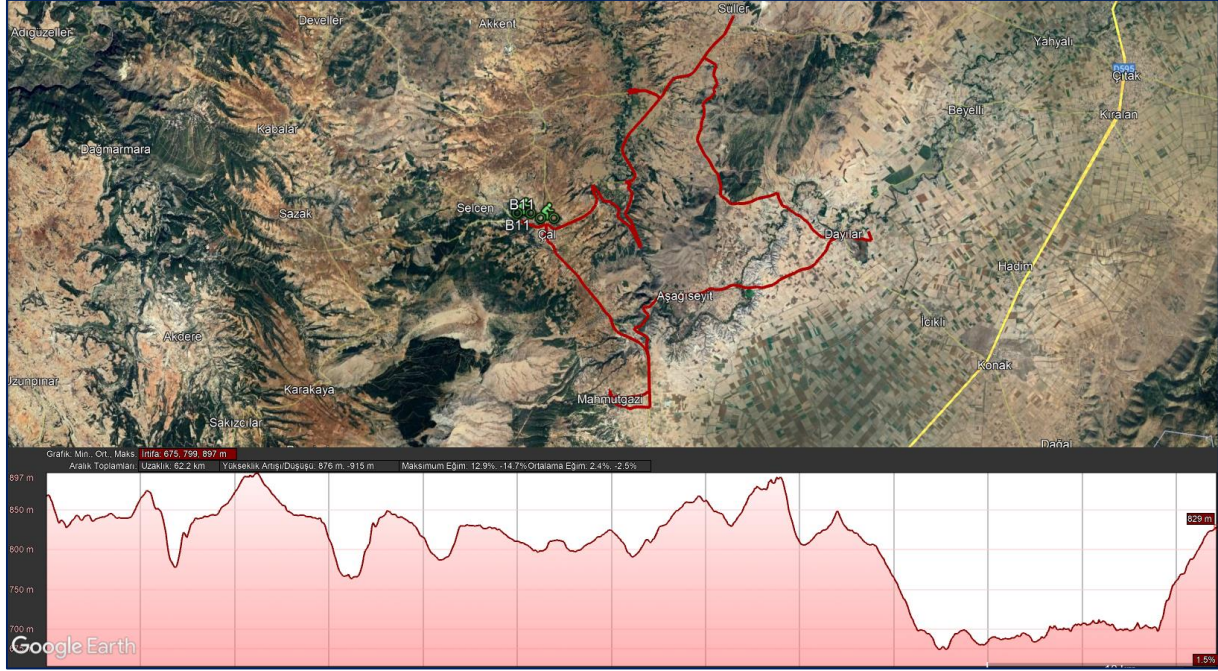
B10-Çökelez Yamaç Paraşütü-Apollon Tapınağı: Bisiklet rotası, 92.3 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 617 metre, maksimum irtifa 1.722 metre iken ortalama irtifa ise 1.043 metredir.

Şekil 54: B10-Çökelez Yamaç Paraşütü-Apollon Tapınağı Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği

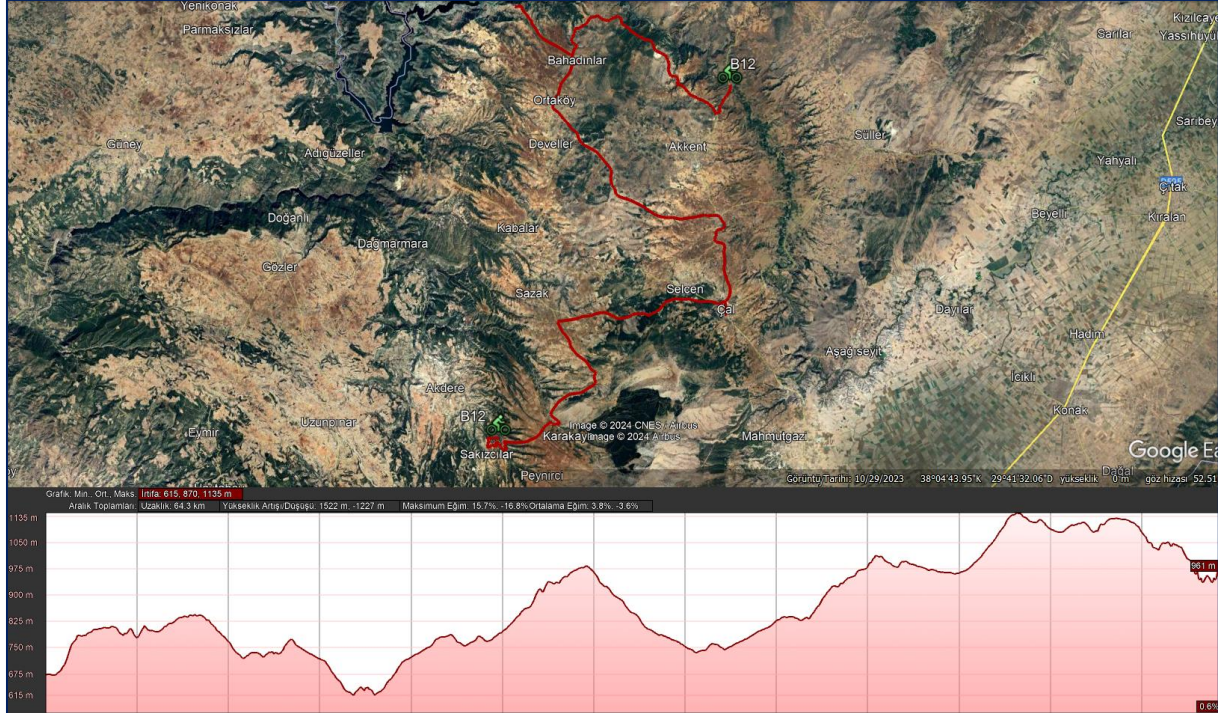
B11-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi: Bisiklet rotası, 62.2 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 675 metre, maksimum irtifa 897 metre iken ortalama irtifa ise 799 metredir.

Şekil 55: B11-Danışma Merkezi-Kadın Kooperatifi Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği

B12-Menderes Vadi-Ağlayan Kaya: Bisiklet rotası, 64.3 kilometre uzunluğundadır. Rota boyunca minimum irtifa 615 metre, maksimum irtifa 1.335 metre iken ortalama irtifa ise 870 metredir.

Şekil 56: B12-Menderes Vadi-Ağlayan Kaya Bisiklet Rotası ve Yükseklik Grafiği

7. QR KOD

“Çal Kültür Yolu” için yön levhaları ve QR kod bantları içeren bir yönlendirme sistemi oldukça kullanışlı olacaktır. Bu sistem, ziyaretçilere rotalar hakkında bilgi verirken aynı zamanda akıllı telefonları aracılığıyla interaktif bir deneyim sunacaktır. İşte bu sistem için bazı öneriler:

Yön Levhaları ve QR Kodları: Rotanın başlangıcından sonuna kadar düzenli aralıklarla yerleştirilen yön levhaları, ziyaretçilere hangi yöne gitmeleri gerektiğini gösterir. Her levha üzerinde bir QR kod bulunur. Bu kodlar, akıllı telefonlar aracılığıyla tarandığında, ziyaretçiler rotanın haritasını ve üzerinde bulundukları konumu görebilirler.

QR Kodlarında İlave Bilgiler: QR kodları, sadece rotanın haritasını değil, aynı zamanda o bölgedeki önemli noktaları, tarihî ve kültürel bilgileri, doğal güzellikleri ve diğer ilgi çekici detayları içeren ek bilgileri de içerebilir. Bu sayede ziyaretçiler, rotayı keşfederken daha fazla bilgi edinebilirler.

Alternatif Rotalar ve Parkurlar: QR kodları ayrıca, ziyaretçilerin ihtiyaç halinde alternatif rotaları ve parkurları keşfetmelerine olanak tanır. Örneğin, bir rotanın kapalı veya bakım gerektiren bölümleri olduğunda, QR kodları aracılığıyla alternatif rotalar ve parkurlar hakkında bilgi almak mümkün olabilir.

Güncel Bilgilerin Yer Alması: QR kodları aracılığıyla sunulan bilgilerin güncel olması önemlidir. Bu nedenle, rotanın bakımı veya değişiklikleri sırasında QR kodlarına erişilen bilgilerin düzenli olarak güncellenmesi sağlanmalıdır.

İnteraktif Harita Uygulamaları: Ziyaretçilerin QR kodlarını tarayarak erişebileceği interaktif harita uygulamaları geliştirilebilir. Bu uygulamalar, ziyaretçilere rotayı daha kolay takip etmeleri için yol gösterici olabilir ve aynı zamanda rotada bulunan diğer kullanıcılarla etkileşim kurmalarını sağlayabilir.

Bu adımlar, kullanıcıların akıllı telefonlarını kullanarak QR kodları okuyarak ve Google Maps uygulamasını kullanarak rotaları takip etmelerini sağlar. İşte bu adımların bir özeti:

QR Kod Okuyucu Uygulaması Kullanımı: İlk olarak, ziyaretçilerin akıllı telefonlarına herhangi bir QR kod okuyucu uygulamasını indirmesi gerekmektedir. Bu uygulamalar genellikle ücretsiz olarak indirilebilir ve uygulama mağazalarında bulunabilir.

QR Kodlarını Okuma: Ziyaretçiler, yön levhalarındaki veya parkur başlangıcındaki QR kodlarını akıllı telefonlarının kamerasına doğru tutarlar ve QR kod okuyucu uygulamasını kullanarak kodu tararlar. Bu, QR kodunun içerdği bilgilere erişmelerini sağlamaktadır.

Google Maps'a Yönlendirme: QR kodları, her bir rota veya parkur için özel olarak oluşturulmuş linklere yönlendirilmektedir. Bu linkler tıklandığında, ziyaretçiler Google Maps uygulamasına yönlendirilir ve bulundukları konum haritada gösterilmektedir.

Konum Bilgilerini Görmek: Google Maps uygulamasına konum izni verilmesi halinde, ziyaretçilerin hangi noktada olduklarını, ne kadar yol aldıklarını ve bitişe ne kadar yaklaştıklarını da görebilirler.

Bu adımlar, ziyaretçilere rotaları takip etme ve harita üzerinde konumlarını belirleme konusunda bir rehberlik sağlar.

Sonuç olarak, Çal Kültür Yolu için yön levhaları ve QR kodları içeren bir yönlendirme sistemi, ziyaretçilere rotayı keşfetme ve bilgi edinme konusunda interaktif bir deneyim sunacaktır. Bu sistem, rotanın daha kolay takip edilmesini sağlarken aynı zamanda ziyaretçilere çevredeki doğal ve kültürel zenginlikler hakkında daha fazla bilgi edinme fırsatı sunacaktır.

Şekil 57: Çal Kültür Rotası-1 QR Kod

Şekil 58: Çal Kültür Rotası-2 QR Kod

8. UYGULAMALAR

Yürüyüş, bisiklet ve benzeri aktiviteler için kullanılan rotaların tanıtımı ve bilinirliğini artırmak için aşağıdaki uygulama üzerinde işaretlemeler yapılabilir.

Google Earth: Dünya üzerindeki çeşitli yerleri 3 boyutlu olarak keşfetmeye ve incelemeye olanak tanıyan bir harita ve görselleştirme uygulamasıdır. Kültür rotalarının Google Earth üzerinde işaretlemeleri çıkartılmış olup raporun ekinde “KML” ve “KMZ” dosyası olarak paylaşılmıştır.

Wikiloc: Yürüyüş, koşu, bisiklet, dağcılık, kaya tırmanışı gibi açık hava aktiviteleri için rotaların keşfedilmesi, kaydedilmesi ve paylaşılması için kullanılan popüler bir platformdur.

Kültür rotalarının Wikiloc üzerinde işaretlemeleri çıkartılmış olup raporun ekinde rotaların dosyası paylaşılmıştır.

Strava: Koşu, bisiklet, yürüyüş ve diğer açık hava aktiviteleri için popüler bir uygulamadır. Kullanıcılar rotalarını kaydedebilir, paylaşabilir ve diğer kullanıcılarla etkileşime geçebilir. Ayrıca, Strava'nın keşif özelliği, kullanıcılara yakınlardaki popüler rotaları ve segmentleri göstermektedir.

AllTrails: Yürüyüş, koşu ve bisiklet rotaları için kapsamlı bir veritabanına sahip bir uygulamadır. Kullanıcılar, rotaları arayabilir, filtreleyebilir ve inceleyebilir. Ayrıca, rotaların fotoğraflarını ve yorumlarını görebilmektedirler.

MapMyRun/MapMyRide: Koşu ve bisiklet rotaları oluşturmak, kaydetmek ve paylaşmak için kullanılan popüler uygulamalardır. Kullanıcılar rotalarını kaydedebilir, diğer kullanıcılarla etkileşime geçebilir ve rotaları keşfedebilmektedirler.

Komoot: Bisiklet, yürüyüş, koşu ve dağ bisikleti rotaları için kullanılan bir uygulamadır. Kullanıcılar, rotaları planlayabilir, paylaşabilir ve keşfedebilir. Ayrıca, uygulama kullanıcıların rotalarını kaydetmelerine ve izlemelerine olanak tanımaktadır.

Trailforks: Dağ bisikleti rotaları için popüler bir uygulamadır. Kullanıcılar, dünya çapında dağ bisikleti rotalarını arayabilir, filtreleyebilir ve keşfedebilir. Ayrıca, uygulama kullanıcıların rotaları kaydetmelerine ve paylaşımlarına olanak tanımaktadır.

Bunlar haricinde ulusal çapta turizm rotalarını tanıtmak için aşağıdaki siteleri kullanabilir.

Turkey Travel Guide by GoTurkey: Türkiye'nin resmi turizm web sitesi olan GoTurkey tarafından sunulan Turkey Travel Guide, Türkiye'nin farklı bölgelerindeki turistik rotaları, destinasyonları, kültürel mirası ve doğal güzellikleri tanıtmaktadır.

Türkiye Kültür Portalı: Türkiye'deki turistik rotalar, şehirler, doğal güzellikler ve tarihi yerler hakkında genel bir rehber sunan bir web sitesidir. Bölgeye göre gezilecek yerler, aktiviteler ve konaklama seçenekleri hakkında bilgiler içermektedir.

9. TURİZM DESTİNASYONU BİLİNLİRLİĞİ

Turizm destinasyonlarında rota bilinirliğini artırmak için kullanılabilecek çeşitli faaliyetler bulunmaktadır. Bu faaliyetlerden bazıları aşağıdaki sunulmuştur.

- ✓ **Mobil Uygulamalar:** Turizm destinasyonu için özel olarak tasarlanmış mobil uygulamalar, ziyaretçilere kolaylıkla ulaşılabilir ve interaktif bir deneyim sunmaktadır. Bu uygulamalar, rotaları, etkinlikleri, yerel restoranları, otelleri ve diğer turistik noktaları içermektedir.
- ✓ **Web Siteleri:** İyi tasarlanmış ve bilgi dolu web siteleri, turistlerin destinasyon hakkında daha fazla bilgi edinmelerini sağlar. Bu siteler, rotaları, etkinlikleri, konaklama seçeneklerini, yerel yemekleri ve diğer turistik noktaları tanıtabilir.
- ✓ **Sosyal Medya Platformları:** Turizm destinasyonları, sosyal medya platformlarında aktif olarak varlık göstererek daha geniş bir kitleye ulaşabilirler. Facebook, Instagram, X (Twitter) gibi platformlarda düzenli olarak paylaşımlar yaparak etkileşimi artırabilirler. Ayrıca, kullanıcıların etiketleyerek ve paylaşımlarını kullanarak organik olarak tanıtım yapmalarını teşvik edebilmektedirler.
- ✓ **İnteraktif Haritalar:** Turizm destinasyonlarında, ziyaretçilerin kolaylıkla rotaları takip edebilecekleri ve turistik noktaları görebilecekleri interaktif haritalar sunulabilir. Bu haritalar, mobil uygulamalarda veya web sitelerinde kullanılabilmektedir.
- ✓ **Etkinlikler ve Festivaller:** Yıl boyunca düzenlenen çeşitli etkinlikler ve festivaller, turizm destinasyonlarının tanıtımını yapmak ve ziyaretçileri çekmek için önemli bir araç olabilmektedir. Bu etkinlikler, yerel kültürü ve gelenekleri tanıtmanın yanı sıra, destinasyonun çekiciliğini artırabilmektedir.
- ✓ **İşbirlikleri ve Tanıtım Faaliyetleri:** Turizm destinasyonları, seyahat acenteleri, oteller, restoranlar ve diğer işletmelerle işbirliği yaparak ortak tanıtım faaliyetleri düzenlenebilir. Bu işbirlikleri, destinasyonun bilinirliğini artırmak ve ziyaretçi sayısını artırmak için etkili bir faaliyettir.
- ✓ **Yerel Turizm Kuruluşlarının Web Siteleri:** Yerel turizm resmi kurum ve kuruluşlarının resmî web siteleri, destinasyonlar hakkında güncel bilgi ve etkinlikleri paylaşabilirler. Bu siteler, ziyaretçilerin destinasyonlar hakkında detaylı bilgi edinmelerine ve seyahat planlamalarını yapmalarına yardımcı olmaktadır.

10. EKLER

EK 1: Toplantı Afişi

EK 2: Proje Sunumu

EK 3: Çal İlçesi Tarihi ve Kültürel Noktalar Yazı

EK 4: Saha Ziyareti Programı

EK 5: Belirlenen Rotaların “KML” ve “GPX” Dosyaları

EK 6: Çal İlçesine Ait Fotoğraflar

11. KAYNAKÇA

- Anadolu Ajansı. (2023, 08 27). Anadolu Ajansı Web Sitesi: <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/denizlide-850nci-sudan-koyun-gecirme-yarismasi-yapildi/2977241> adresinden alındı
- Canbaz, M. (2021, Kasın 04). *Denizli Çal Kısık Kanyonu*. <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=OIFetxBpKJA> adresinden alındı
- Doğan, S. (2012). <https://www.flickr.com/photos/sinandogan/8135849369> adresinden alındı
- Kuzubağ. (2024). *Galeri*. Kuzubağ Web Sitesi: <https://www.kuzubag.com/galeri/> adresinden alındı
- Lermonos. (2023). *Lermonos Galerisi*. Lermonos Web Sitesi: <https://lermonos.com/galeri/> adresinden alındı
- NTV. (2021, 08 19). NTV Web Sitesi: <https://www.ntv.com.tr/sanat/denizlinin-tekstil-tarihine-isik-tutan-kazi,NcJuB14b3UCRcXwXI6uFPA> adresinden alındı
- Öztürk, S., Işınkaralar, Ö., Yılmaz, D., & İhtiyar, M. (2020). Koruma Yaklaşımı Olarak Tarihi Bir Güzergahın Kültür Rotasına Dönüştürülmesi: Kastamonu Örneği. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, s. 148-148.
- Tarihi Kentler Birliği. (2014). *Çukurova Kültürel Rota Sistemi, Mekansal Planlama Rehberi*. Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı.
- Türkiye Kültür Portalı. (2014, Haziran 24). *Kültür Envanteri Anıt*. <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/denizli/kulturenvanteri/bahadinlar-cinar-agaci> adresinden alındı
- Ulukuş, M. (2023, Mayıs 30). *Dionysopolis Antik Kenti*. Meriç Ulukuş Web Sitesi: <https://mericulukus.tv/dionysopolis-antik-kenti/> adresinden alındı

Pamukkale Teknokent Kınıklı Mah. Hüseyin Yılmaz Cad. No:67 B Blok Kat:2
Pamukkale/Denizli
Tel: 0 (258) 371 88 44 – Faks: 0 (258) 371 88 47
E-posta: info@geka.gov.tr | www.geka.gov.tr